

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Eurozóna pro a proti
Eurozone pros and cons

Bc. Jana Charvátová

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana CHARVÁTOVÁ**

Osobní číslo: **K16N0057P**

Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**

Název tématu: **Eurozóna pro a proti**

Zadávací katedra: **Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Charakterizujte eurozónu.
2. Uveďte podmínky vstupu do eurozóny.
3. Popište výhody a nevýhody vstupu do eurozóny.
4. Zhodnoťte možné dopady na podnikatelské prostředí.

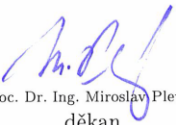
Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **60-80**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

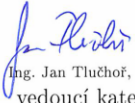
- **DĚDEK, Oldřich. Rizika a výzvy měnové strategie k převzetí eura. *Politická ekonomie*. 2006, číslo 1, s. 3-21. ISSN 0032-3233.**
- **DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání Praha: C. H. Beck, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7400-076-8.**
- **HELÍSEK, Mojmír a kol. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. 1. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 206 s. ISBN 978-80-7380-182-3.**
- **LACINA, Lubor a kolektiv. *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-5.**

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Vendula Tesařová, Ph.D.**
Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Datum zadání diplomové práce: **23. října 2017**
Termín odevzdání diplomové práce: **23. dubna 2018**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Jan Tluchoř, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Eurozóna pro a proti“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v předložené bibliografii.

V Plzni dne 23.4.2018

.....

Podpis autora

Poděkování

Tímto bych velice ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Vendule Tesařové, Ph.D. za cenné rady, vstřícné jednání a věnovaný čas v průběhu zpracování této práce, které mi velmi pomohly.

Dále bych ráda tímto způsobem poděkovala své rodině a blízkým za podporu při studiích a při tvorbě této diplomové práce.

Obsah

ÚVOD.....	9
1 EUROZÓNA-historie, definice, základní pojmy	11
1.1 Historie měnové integrace v Evropě.....	11
1.2 Teorie optimálních měnových oblastí.....	13
1.3 Definice eurozóny.....	17
1.4 Členské státy Eurozóny	18
1.4.1 Přepočítací koeficienty	20
1.5 Euro.....	20
1.6 Evropská centrální banka.....	21
2 REALIZACE EVROPSKÉ MĚNOVÉ OBLASTI.....	22
2.1 Maastrichtská smlouva	22
2.2 Konvergenční kritéria	23
2.2.1 Kritérium cenové stability	24
2.2.2 Kritérium konvergence úrokových sazeb	25
2.2.3 Kritérium stability měnového kurzu	26
2.2.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí.....	26
3 VÝHODY A NEVÝHODY ČLENSTVÍ V EUROZÓNĚ.....	28
3.1 Výhody členství v eurozóně	28
3.1.1 Výhody pro podnikatele.....	28
3.1.2 Výhody pro spotřebitele.....	30
3.1.3 Makroekonomické výhody	31
3.2 Nevýhody členství v eurozóně.....	32
3.2.1 Makroekonomické nevýhody	32
3.2.2 Nevýhody pro podnikatele.....	33
3.2.3 Nevýhody pro spotřebitele.....	33
3.3 Pakt stability a růstu.....	34
3.3.1 Části paktu stability a růstu.....	35
3.3.2 Pakt euro plus.....	37
4 KRIZE EUROZÓNY.....	38
4.1 Vznik krize.....	38

4.2	Dopady dluhové krize na ekonomiku a finanční hospodářství.....	39
4.2.1	Jednorázové dopady.....	39
4.2.2	Cyklické dopady	39
4.3	Záchranné mechanismy	40
4.3.1	No bail-out klauzule.....	40
4.3.2	MTFA	40
4.3.3	EFSM.....	41
4.3.4	EFSF	41
4.3.5	ESM	42
4.4	Krize Řecka.....	44
4.4.1	Názor analytiků na současnou situaci v Řecku.....	47
5	ČESKÁ REPUBLIKA A EURO	49
5.1	Plnění konvergenčních kritérií.....	49
5.1.1	Kritérium cenové stability	49
5.1.2	Kritérium udržitelnosti veřejných financí.....	51
5.1.3	Kritérium konvergence úrokových sazeb	53
5.1.4	Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů.....	54
5.2	Vyhodnocení stupně ekonomické sladění.....	56
5.2.1	Cyklická a strukturální sladění.....	56
5.2.2	Přízpůsobovací mechanismy.....	60
5.3	Národní plán zavedení eura	62
5.3.1	Procedura přijetí eura.....	62
5.3.2	Scénáře zavedení eura v České republice	63
5.3.3	Srovnání scénářů.....	65
5.3.4	Zavedení eurového oběživa	67
5.3.5	Stažení korunového oběživa	68
5.3.6	Podniky po zavedení eura	69
6	DOPADY NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ – DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	
	71	
6.1	Jak velký byl obrat ve Vaší společnosti v roce 2017?	72
6.2	Obchoduje Vaše společnost se zeměmi eurozóny?	72
6.3	Používá Vaše společnost eura?	73
6.3.1	Pokud ano, jak?.....	74

6.4	Jste pro vstup ČR do eurozóny?	74
6.4.1	Důvody pro vstup ČR do eurozóny	75
6.4.2	Důvody proti vstupu ČR do eurozóny	76
6.5	Začali jste již s přípravou na přijetí eura?	78
6.5.1	Pokud jste již začali, jak?	78
6.6	Zajišťuje se Vaše společnost proti kurzovému riziku?	78
6.6.1	Pokud se zajišťujete, jak?	79
6.7	Z jaké části využívá Vaše společnost forwardy?	79
6.8	Zhodnocení dotazníku.....	80
ZÁVĚR		83
seznam použitých tabulek, obrázků a grafů		85
seznam použitých zkratk		87
seznam použité literatury		88
seznam příloh.....		93

ÚVOD

Evropa, představující jednotný prostor provázaných ekonomik, tvoří jednu ze tří hlavních ekonomických center na světě. V současnosti dochází k vytváření evropské integrace a jednotlivé státy se vzdávají části své suverenity za účelem vytvoření ekonomického celku. Tato integrace států je ojedinělý projekt, který svou hloubkou, rozsahem i počtem zainteresovaných zemí nemá obdoby.

Posledním integračním krokem v Evropě je vytvoření eurozóny, které je podmíněno přijetím jednotné měny euro. Již v roce 1990 započala 1. etapa Hospodářské a měnové unie. Během druhé etapy od roku 1994 do roku 1998 došlo k formování Evropské měnové unie a jednotlivé země začaly plnit konvergenční kritéria. V roce 1999 během třetí etapy byla zavedena společná měna euro v bezhotovostní podobě. Společná měna byla zavedena v 11 členských zemích Evropské unie. Jednalo se o Rakousko, Německo, Francii, Lucembursko, Belgie, Portugalsko, Nizozemí, Finsko, Španělsko, Irsko a Itálii. Dva roky poté se k eurozóně připojilo i Řecko. V roce 2002 došlo k zavedení hotovostní podoby eura ve všech členských zemích. V následujících letech se přidalo Slovinsko (2007), Kypr a Malta (2008), Slovensko (2009), Estonsko (2011), Lotyšsko (2014) a Litva (2015).

V současnosti se euro stalo silnou světovou měnou, která je schopná ve využití na mezinárodních trzích konkurovat americkému dolaru. Evropští politici prezentují především výhody plynoucí ze vstupu do eurozóny. Přijetí společné měny s sebou ovšem nese i jisté nevýhody a o tom pojednává tato diplomová práce na téma „Eurozóna pro a proti“.

Cílem této diplomové práce je:

- charakterizovat pojem eurozóna,
- uvést podmínky vstupu do eurozóny,
- popsat jednotlivé výhody a nevýhody vstupu do eurozóny,
- zhodnotit možné dopady na podnikatelské prostředí.

Tato diplomová práce je rozdělena do šesti hlavních kapitol. V první kapitole nesoucí název Eurozóna- historie, definice a základní pojmy je nejdříve vymezena historie vzniku měnové unie v Evropě, která probíhala ve třech základních etapách. Dále je zde

popsána teorie optimálních měnových oblastí, na kterou navazuje vymezení samotného pojmu eurozóna. Tato kapitola dále obsahuje výčet jednotlivých členských zemí, na kterou navazují kapitoly s názvem Euro a Evropská centrální banka.

Druhá kapitola s názvem Realizace Evropské měnové unie je rozdělena na dvě podkapitoly. První se zabývá popisem Maastrichtské smlouvy a druhá je zaměřena na popis čtyř základních konvergenčních kritérií, jež jsou podmínkou pro vstup státu do eurozóny.

Jak již bylo zmíněno, vstup do eurozóny s sebou nese důvody pro i proti. Tím se zabývá v pořadí třetí kapitola, která popisuje jednotlivé výhody a nevýhody plynoucí z přijetí společné měny. Výhody ze vstupu jsou rozděleny do výhod pro podnikatele, pro spotřebitele a makroekonomické výhody. Stejným způsobem jsou rozděleny i nevýhody. Na závěr této kapitoly je zmíněn pakt stability a růstu.

Čtvrtá kapitola popisuje krizi eurozóny, spolu s krizí, která nastala v Řecku. Nechybí zde popsání dopadů krize na ekonomiku a finanční hospodářství spolu s popisem záchranných mechanismů.

Předposlední pátá kapitola se zabývá plněním jednotlivých konvergenčních kritérií Českou republikou spolu se sladěností ČR s eurozónou. Nechybí zde také popis národního plánu pro zavedení eura.

V poslední šesté kapitole jsou popsány výstupy z provedeného dotazníkového šetření, které bylo provedeno na podnikatelském prostředí České republiky. Dotazník obsahoval 12 základních otázek, které byly rozděleny do dvou hlavních částí. První část se zabývala zapojením českých podniků na vstup do eurozóny a druhá část se zaměřuje na připravenost tuzemských podniků na přijetí společné měny.

1 EUROZÓNA-HISTORIE, DEFINICE, ZÁKLADNÍ POJMY

1.1 Historie měnové integrace v Evropě

Již v průběhu 60. let se Evropská společenství začala zabývat měnovou unií. Řada odborníků byla proti, a tudíž téma měnové unie vyvolávalo značné diskuze. Mezním rokem, pro vznik Měnové unie, byl rok **1971**. V tomto roce představitelé Evropských společenství schválili jako cíl postupné uskutečňování hospodářské a měnové unie. Ovšem vlivem vnějších podmínek tento cíl nemohl být realizován. Ve stejném roce byl Spojenými státy americkými zrušen pevný vztah mezi cenou zlata a americkým dolarem. Tento fakt přispěl ke zrušení systému stálých měnových kurzů a došlo k užívání tzv. kurzů plovoucích, vznikl tedy Evropský měnový systém. Další názory se objevily v 80. letech, respektive v jejich druhé polovině, a to v rámci tvorby Jednotného vnitřního trhu, jehož hlavní překážkou byly rozdílné měny jednotlivých států (Kunešová a Cihelková, 2006).

Přechod k měnové unii se tudíž stal ekonomickou nezbytností a zároveň nejpodstatnějším evropským ekonomickým projektem 90. let (Kunešová a Cihelková, 2006).

Přelom 80. a 90. let se stal charakteristický vytvořením **1. Časového harmonogramu**, jehož součástí byly **Delorovy zprávy**. Tyto zprávy předpokládaly vznik evropské měnové unie ve třech základních etapách. Mezní rok nebyl předem stanoven, ale předpokládalo se, že společnou měnou členských států se stane ECU, tedy Evropská měnová jednotka. Na základě sepsání Delorovy zprávy byl Evropskou radou stanoven v roce 1989 konkrétní datum zahájení první etapy, tedy 1. 7. 1990 (Kunešová a Cihelková, 2006).

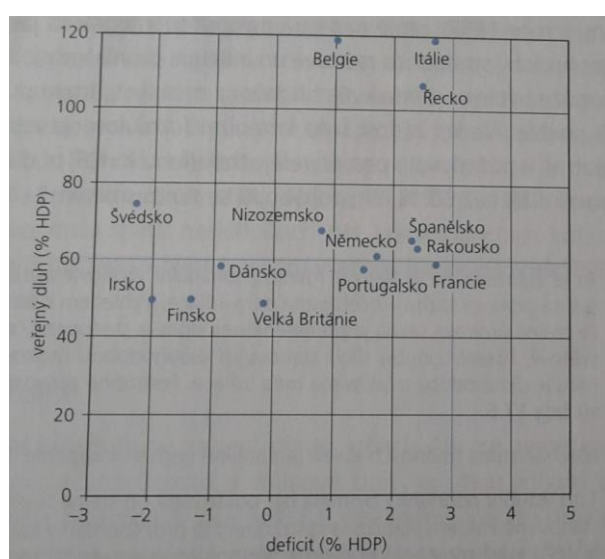
Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, Delorova zpráva předpokládala přechod k měnové unii ve třech základních etapách, kdy v poslední etapě by mělo dojít k fixaci směnných kurzů jednotlivých členských států. Měny těchto států by měly být nahrazeny měnou společnou. Spolu se společnou měnou by došlo také k přechodu na jednotnou měnovou politiku (Kunešová a Cihelková, 2006).

První etapa byla přípravná. Tato fáze probíhala po dobu tří let v rozmezí let 1990-1993. V tomto rozmezí docházelo k budování společného trhu a nadále liberalizaci trhu kapitálového. Přípravná fáze byla charakteristická upevnováním spolupráce národních bank jednotlivých států a koordinací měnové politiky (Kunešová a Cihelková, 2006).

Další, tedy **druhá fáze** navazovala na fázi předchozí a trvala o rok déle. Probíhala tedy v letech 1994-1998, kdy došlo k formování Evropské měnové unie, jednotlivé země začaly plnit konvergenční kritéria. Problém ovšem nastal v momentě, kdy některé země nebyly schopny tato kritéria plnit, proto byla kritéria poupravena (Kunešová a Cihelková, 2006).

Jako příklad lze uvést Belgie, která nebyla schopna splnit kritérium týkající se výše veřejného dluhu, který měl činit 60 % HDP. Její veřejný dluh činil enormních 120 % HDP. V roce 1991 se ovšem Belgie rozhodla pro dodržení přísné rozpočtové disciplíny. Snížení veřejného dluhu pod hranici 60 % HDP by ale trvalo příliš dlouho. Proto podala žádost, aby bylo kritérium formulováno opatrně, tedy aby byl požadován poměr veřejného dluhu k HDP buď na hranici nižší než 60 %, nebo „pohybující se tímto směrem“. Fakt, že Belgie neplnila kritérium veřejného dluhu, znázorňuje i graf č. 1. Belgie ovšem nebyla jediná. Další země, které toto kritérium neplnily, jsou Itálie, Řecko, Švédsko, Nizozemsko, Německo, Španělsko a Rakousko (Baldwin a Wyplosz, 2013).

Graf č. 1 Rozpočtové deficity a veřejné dluhy 1998

Zdroj: Baldwin a Wyplosz, 2013

Zároveň vznikl Evropský finanční institut, který měl za úkol dohlížení na plnění konvergenčních kritérií. Druhá fáze byla nadále charakteristická vznikem **Evropského měnového institutu (EMI)**, jehož dvě základní úlohy byly:

- posílení spolupráce mezi centrálními bankami a koordinace měnových politik,
- provádění příprav vedoucích k ustanovení Evropského systému centrálních bank, dále k provádění jednotné měnové politiky a ke vzniku jednotné měny v etapě třetí.

Třetí, tedy poslední **fáze** probíhala v letech 1999-2001, kdy společná měna s názvem euro byla zavedena do bezhotovostního platebního styku. Evropský finanční institut se postupně zformuloval do Evropské centrální banky. Kurzy národních měn byly pevně fixovány a od roku následujícího, tedy od roku 2002 bylo euro zavedeno do fyzického oběhu. Tento proces je někdy uváděn jako čtvrtá etapa (Evropská unie, 2018).

„Definitivní podoba Evropské měnové unie (European Monetary Union – EMU) však byla schválena až na zasedání Evropské rady v prosinci 1991 v Maastrichtu.“ (Kunešová a Cihelková, 2006, str. 202).

Jak je uvedeno ve Smlouvě o Evropské unii, mezi základní cíle Evropské unie patří, že zavedení hospodářské a měnové unie zahrnuje i zavedení jednotné měny. Zároveň smlouva řeší konvergenční, tedy maastrichtská kritéria pro optimalizaci ekonomických podmínek členských zemí. Konvergenční kritéria jsou uvedena v Lisabonské smlouvě, která ratifikovala Smlouvu o Evropské unii v roce 2007 (Kunešová a Cihelková, 2006).

1.2 Teorie optimálních měnových oblastí

V úvodu této kapitoly s názvem Teorie optimálních měnových oblastí je uveden pouze seznam podmínek teorie optimálních měnových podmínek dle tradiční teorie, a to:

- faktorová mobilita,
- flexibilita cen a mezd,
- komoditní diverzifikace produkce a spotřeby,
- otevřenost a velikost ekonomiky,
- strukturální podobnost tvorby HDP,

- podobnost měr inflace,
- integrace finančních trhů,
- fiskální integrace,
- variabilita reálného měnového kurzu,
- politické faktory (Lacina a kol, 2007).

Teoretický přístup vychází z dnes již tradiční teorie optimálních měnových oblastí vytvořené v 60. letech 20. století ekonomem **R. Mundellem** (1961) a rozvíjen byl dále **R. McKinnonem** (1963) a **P. B. Kenenem** (1969). Celá teorie je založena na pravděpodobnosti vzniku asymetrického šoku, tedy možnosti, že podobná událost (např. růst ceny ropy) bude mít na národní ekonomiky rozdílný dopad. Tato práce se zabývá podrobněji pouze tradiční teorií optimálních měnových oblastí (Lacina a kol, 2007).

Robert A. Mundell publikoval v roce 1961 v časopise *The American Economic Review* článek s názvem *A Theory of Optimum Currency Areas*. Mundell v článku popisuje, jaké podmínky by země měly splňovat, aby vytvořily měnovou unii. Dále uvádí:

„...The concept of an optimum currency area therefore has direct practical applicability only in areas where political organisation is in the state of flux, such as in ex-colonial areas and in Western Europe...“ (Mundell, 1961, str. 661).

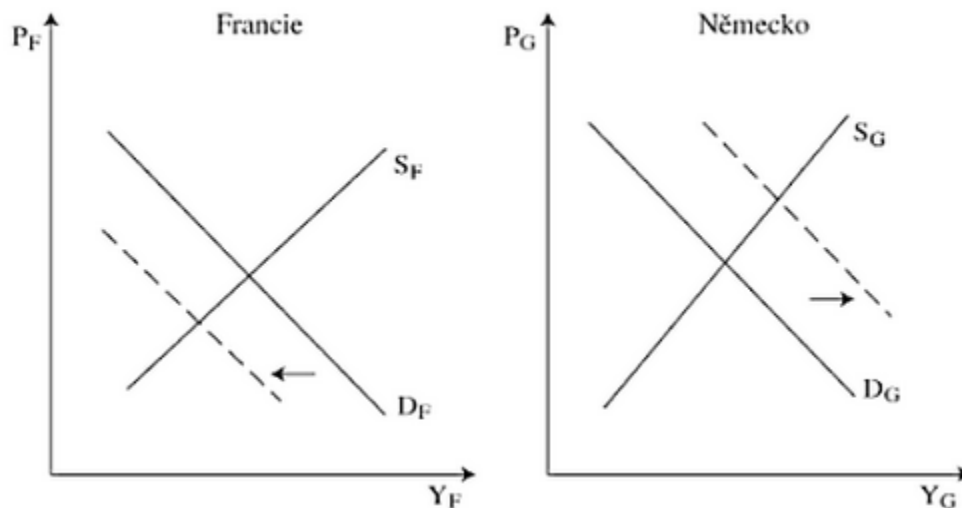
V překladu se jedná o: koncept optimální měnové oblasti má tedy přímou praktickou použitelnost pouze v oblastech, kde je politické uspořádání v pohybu tak jako v bývalých koloniálních oblastech nebo v západní Evropě.

Tradiční teorie dle profesora Mundella, držitele Nobelovy ceny za ekonomii za rok 1999, vychází ze dvou ekonomik, Německa a Francie. Tyto dvě ekonomiky, vytvářející měnovou unii se společnou centrální bankou a měnou, popisují situaci, kdy v důsledku přesunu preferencí spotřebitelů z jedné země do druhé dochází k tzv. asymetrickým šokům (Lacina a kol, 2007).

Následující obrázek č. 1 zachycuje standardní model AS-AD pro otevřenou ekonomiku. Profesor Mundell popisuje pokles agregátní poptávky (AD) ve Francii a zároveň růst agregátní poptávky v Německu. Nezbytné je analyzovat dočasný či trvalý charakter změny křivky agregátní poptávky. Pokud by obrázek znázorňoval trvalý charakter

změny, došlo by k růstu produktu v Německu a poklesu produktu ve Francii. Jinými slovy spotřebitelé preferují více německé zboží (Lacina a kol, 2007).

Obr. č. 1: Poptávkový asymetrický šok v modelu AS-AD

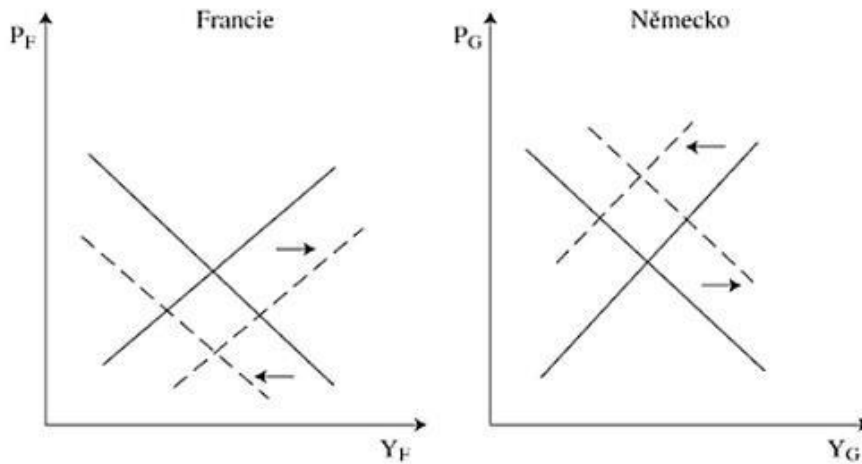
Zdroj: Lacina a kol, 2007

Profesor Mundell nadále ve své teorii zdůrazňuje i fakt, že růst produktu koreluje s vývojem nezaměstnanosti. Jako příklad lze uvést situaci, kdy pokud ve Francii dochází k poklesu produktu, může francouzská vláda očekávat zvýšení nezaměstnanosti, v Německu tomu bude naopak. Německo bude vzhledem k ekonomické expanzi čelit cenové nestabilitě (Lacina a kol, 2007).

Ani jedna ze zmíněných zemí ovšem nemůže využít ani monetární ani kurzovou politiku. R. Mundell vychází z faktu, že existují dva vyrovnávací mechanismy, jež mohou pomoci dostat země zpět do rovnováhy. Těmito mechanismy jsou mobilita pracovní síly a dostatečná flexibilita mezd (R. Mundell, 1961).

V případě, kdy dojde k růstu nezaměstnanosti ve Francii (za předpokladu fixních mezd), dochází k poklesu mzdových požadavků. V druhé ekonomice, tedy v Německu ovšem dochází naopak k růstu poptávky po pracovní síle, tudíž dochází také k růstu mzdových požadavků. V Německu dochází k růstu nominálních mezd a ve Francii naopak postupem času ke snížení cen produkce, což vyvolá růst exportu Francie do Německa a situace se vyrovnává. Tento jev má vliv i na agregátní poptávkové křivky, a to v obou zmíněných zemích (Lacina a kol, 2007).

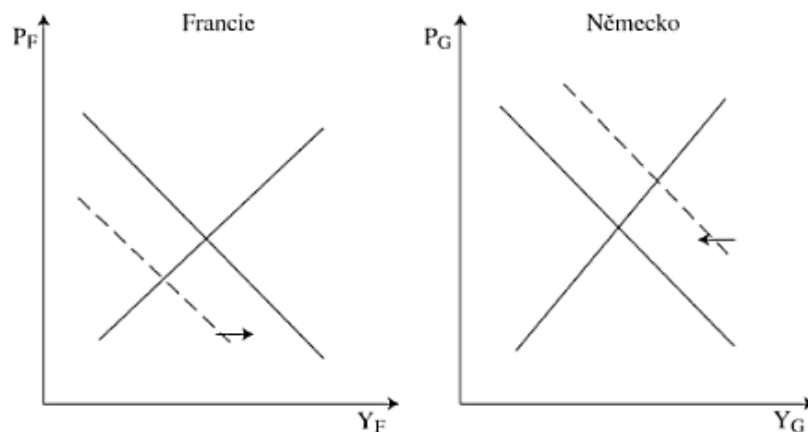
Obr. č. 2: Působení automatických vyrovnávacích procesů v modelu AS-AD

Zdroj: Lacina a kol, 2007

Nadále může být využita mobilita pracovních sil. Hlavním principem mobility pracovních sil je přesun nezaměstnaných z jedné země do druhé, např. francouzů do Německa. Vzhledem k přesunu nezaměstnaných do Německa by Francii odpadly dodatečné výdaje z rozpočtu v podobě podpor v nezaměstnanosti a sociálních dávek. V Německu by francouzští nezaměstnaní vyplnili nedostatek pracovní síly na trhu práce. Díky této situaci by došlo k tlaku na nominální mzdy a následnému ovlivnění inflace. Stěžejní efekt spočívá v tom, že pokud by Francouzi zanechali své rodiny ve Francii, kde by rodiny vydávaly větší část příjmů z Německa na každodenní výdaje, došlo by k podpoření růstu agregátní poptávky ve Francii. Tuto skutečnost znázorňuje obrázek č. 3 (Lacina a kol, 2007).

Obr. č. 3: Efekt devalvace francouzské měny a revalvace měny německé

Zdroj: Lacina a kol, 2007

Závěrem teorie optimálních měnových oblastí je, že poptávkový šok bude vyrovnáván prostřednictvím působením automatických vyrovnávacích mechanismů. Problémem ovšem mohou být tyto dvě možnosti:

- Nezaměstnaní ve Francii nemusí být ochotni hledat práci v zahraničních státech,
- mzdy ve Francii nebudou reagovat na změny nezaměstnanosti (Lacina a kol, 2007).

V takové situaci bude asymetrický šok sice vyrovnán, ovšem nejenže v mnohem delším časovém horizontu, ale i nákladově nepříznivě pro všechny zúčastněné země. V modelu AS-AD porostou ceny v Německu, tedy v měnové unii musí fungovat automatické vyrovnávací mechanismy, jinak bude docházet ke zvyšování cen v Německu a dále k růstu nezaměstnanosti ve Francii. V případě že státy nejsou součástí měnové unie, musí v případě volně plovoucích kurzů využít změny domácích úrokových sazeb. Nebo v opačném případě fixního devizového kurzu prostřednictvím devalvace či revalvace domácí měny. Tyto zmíněné možnosti uvádí De Grauwe (Lacina a kol, 2007).

Lze tedy konstatovat, že měnovou unii mezi dvěma a více zeměmi lze považovat za optimální pouze v případě, pokud jsou splněny následující dvě podmínky:

- existence dostatečné flexibility mezd,
- mobilita pracovní síly (Lacina a kol, 2007).

1.3 Definice eurozóny

Pojem eurozóna je složen ze dvou slov a to euro a zóna. Lze tedy logicky odvodit, že eurozóna je prostor, ve kterém dochází k využívání společné měny, tedy eura. Metodologicky lze tento pojem vysvětlit jako využití definic pro měnovou unii. Níže je uvedeno několik z nich.

Ve známé knize Ekonomie z roku 2010 Paul A. Samuelson uvedl: *„Evropská měnová unie patří mezi největší hospodářské experimenty v dějinách. Nikdy předtím se nestalo, že by skupina velkých a silných zemí svěřila osud nad svými ekonomikami do rukou nadnárodní centrální banky. Nikdy předtím nedostala centrální banka do rukou kontrolu nad makroekonomickou budoucností skupiny zemí s 300 miliony obyvatel, kteří vyrábějí 7 bilionů dolarů zboží a služeb. Zatímco optimisté poukazují na*

mikroekonomické zisky rozšířeného trhu a nižší transakční náklady, pesimisté se obávají stagnace a nezaměstnanosti kvůli nepružnosti cen a mezd a nedostatečné mobilitě práce“ (Samuelson, 2010, str. 638).

Jako další je zde uvedena definice od Milana Žáka, který uvádí následující: *„Forma ekonomické integrace dvou či více států s volným pohybem zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil, jejímž vyvrcholením je nahrazení národních měn jednou společnou měnou působící na celém teritoriu a plné přenesení národní měnové suverenity členských zemí na nadnárodní úroveň.“ (Žák, 1999, str. 403).*

Raymond měnovou unii definuje jako oblast, ve které dochází k přechodu na společnou měnu a postupného upouštění od měn národních, které by mohly nabývat různých hodnot. Měnová oblast se snaží o eliminaci devizového omezení mezi členskými státy prostřednictvím zavedení pevných směnných kurzů či přijetím jednotné měny. Přijetí společné měny eura je považováno za závěrečnou fázi procesu koordinace v měnové oblasti a devizové politiky. V případě unifikace měny je vhodné sjednocení cen a dále nastavení stejných úrokových sazeb. Předpokladem pro fungování měnové oblasti je nejen všeobecná integrace ekonomik, ale i dokonalá mobilita výrobních faktorů, tedy práce půdy a kapitálu. Mezi výhody takovéto integrace lze zařadit odstranění nákladů spojených s transakcemi a jistou mírou nejistoty (krytí devizového rizika) a dále trh přestává být segmentován, díky čemuž dochází k optimálnímu využití kapitálu. Na stranu druhou ovšem země v měnové oblasti nemohou kompenzovat ztrátu konkurenceschopnosti prostřednictvím devalvace své měny (Raymond, 1995).

Pojem je do cizích řečí překládán pod názvem eurozone, což je také nejznámější a nejstálenější pojem. Dále je také znám jako The euro area či area monetaria. Ovšem všechna uvedená slovní spojení odpovídají výrazům zóna či oblast, která používá společnou měnu, tedy euro (Euroskop.cz, 2004c).

Jednoduše lze tedy říci, že *„Pojem eurozóna označuje ty státy Evropské unie, které přijaly euro jako svoji zákonnou měnu.“ (Ministerstvo financí, 2013b).*

1.4 Členské státy Eurozóny

O počtu zakládajících členů eurozóny rozhodla při jejím vzniku Evropská rada dne 3. května roku 1998. Tento počet činil celkem 11 států z celkových 15. Dne 1. ledna 1999 se zakladateli integračního uskupení eurozóny staly následující státy: Belgie, Francie,

Finsko, Itálie, Irsko, Německo, Lucembursko, Portugalsko, Nizozemsko, Španělsko a Rakousko (Ministerstvo financí, 2015a).

V červnu roku 2000 bylo na jednání Evropské rady v Santa Maria de Feira rozhodnuto, že konvergenční kritéria pro vstup do eurozóny splnilo Řecko (pevný přepočítací koeficient byl stanoven na 340,750 GRD za 1 EURO). Na základě splnění těchto kritérií se od roku 2001 Řecko stává dvanáctým členem měnové unie a doplnilo tak stávajících 11 zemí, které začátkem roku 2002 přešly na jednotnou měnu. V lednu 2007 se nadále do eurozóny zapojilo Slovinsko (Tomášek, 2004).

Jako první země z bývalého východního bloku se pro vstup do eurozóny rozhodlo Slovinsko a to dne 1. ledna 2007. Přesně rok poté Slovinsko následovaly Kypr a Malta. Tyto země nadále následovalo Slovensko, které již v roce 2009 přijalo za svou měnu euro. Následoval vstup pobaltských republik, vždy k prvnímu dni v lednu vstoupilo v roce 2011 Estonsko, dva roky poté Lotyšsko a v roce 2015 Litva (Ministerstvo financí, 2015a).

Jak již bylo zmíněno, členské státy eurozóny se zavázaly pro přijetí společné měny. Výjimku tvoří dva státy, a to Dánsko a Velká Británie. Tyto státy si při vyjednávání Maastrichtské smlouvy prosadily trvalou výjimku ze zavedení eura (opt-out). Ostatní státy tudíž po splnění požadovaných kritérií euro přijmou. Tato povinnost se kromě České republiky vztahuje na Bulharsko, Chorvatsko, Polsko, Maďarsko, Rumunsko a Švédsko. Vzhledem k tomu, že tyto země doposud euro nepřijaly, hovoří se o tom, že mají přiznánu dočasnou výjimku ze zavedení eura (derogation) (Ministerstvo financí, 2015a).

Na začátku roku 2015 bylo členy eurozóny 19 států z celkového počtu 28. Rozkládá se na území o velikosti přibližně 2,8 milionu čtverečních kilometrů. Tato rozloha představuje 63% rozlohy Evropské unie. Doposud se k eurozóně hlásí více než 330 milionů obyvatel a podílí se 65% na celkovém počtu obyvatel Evropské unie. Hospodářský potenciál, jenž je měřen hrubým domácím produktem ve standardu kupní síly, zabezpečuje hodnotu přesahující hranici 70% celkového výkonu EU (Ministerstvo financí, 2015a).

1.4.1 Přepočítací koeficienty

Přepočítací koeficienty jsou podstatnou součástí procedury přijímání členství do eurozóny. Koeficient je vždy stanoven jako počet jednotek národní měny, jež připadá na jedno euro. Uvádí se s přesností na 6 desetinných míst. Přepočítací koeficient napomáhá při převádění veškerých cen a peněžních částek. Koeficienty jednotlivých členských států eurozóny jsou uvedeny v obrázku č. 4 pod textem (Ministerstvo financí, 2015a).

Obr. č. 4: Členské státy eurozóny

ČLENSKÉ STÁTY EUROZÓNY				
		Rok přistoupení	Měna	Přepočítací koeficient
	Belgie	1999	frank	40,3399
	Estonsko	2011	koruna	15,6466
	Finsko	1999	marka	5,94573
	Francie	1999	frank	6,55957
	Irsko	1999	libra	0,787564
	Itálie	1999	lira	1936,27
	Kypr	2008	libra	0,585274
	Litva	2015	litas	3,45280
	Lotyšsko	2014	lat	0,702804
	Lucembursko	1999	frank	40,3399
	Malta	2008	lira	0,429300
	Německo	1999	marka	1,95583
	Nizozemsko	1999	gulden	2,20371
	Portugalsko	1999	escudo	200,482
	Rakousko	1999	šilink	13,7603
	Řecko	2001	drachma	340,750
	Slovensko	2009	koruna	30,1260
	Slovinsko	2007	tolar	239,640
	Španělsko	1999	peseta	166,388

Zdroj: Ministerstvo financí, 2015a

1.5 Euro

Euro, označováno zkratkou EUR, je společnou měnou eurozóny. V současnosti je v eurech drženo 26% světových devizových rezerv, čímž zastává druhé místo po americkém dolaru (Kurzy.cz, 2018a).

Tuto měnu nemusí používat pouze státy, které jsou součástí eurozóny, ale i země, jež podepsaly měnovou dohodu s Evropskou unií. Jako příklad těchto zemí lze uvést např. Černou Horu, Monako, Kosovo či Andorru. V těchto zemích je používáno euro jakožto tuzemská měna (Euroskop.cz, 2014c).

Zajímavostí eura je, že líc mincí je u všech členských států totožný, ovšem rub mince se stát od státu liší. Rub mince nejčastěji tvoří státní symbol, nebo symbol charakterizující danou zemi (Euroskop.cz, 2014c).

Jako příklad jedinečnosti eura daných zemí lze uvést 1 slovenské euro. Na této minci je vyobrazen dvojramenný kříž na trojvrší, jež je erbovým znamením státního znaku Slovenské republiky (Zlaté-mince, 2018).

1.6 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka, označována zkratkou ECB, byla založena 1. června roku 1998. ECB zastává funkci nezávislého orgánu Evropské unie, jež sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu. Prezidentem se roku 2011 stal Mario Draghi a je jím dodnes. Hlavním úkolem ECB je dodržovat cenovou stabilitu a měnovou politiku na území eurozóny. Vzhledem k faktu, že se jedná o nezávislý orgán, nesmí přijímat nařízení od jiných orgánů Evropské unie či vlád členských států (Haan a Berger, 2014).

Tento nezávislý orgán Evropské unie má výhradní právo povolovat jednotlivým národním centrálním bankám v eurozóně emitovat eurobankovky. ECB nadále koordinuje hospodářské politiky mezi členskými státy v rámci Paktu stability a růstu a Smlouvy o založení Evropských společenství. (Euroskop.cz, 2014a)

Evropská centrální banka se dále dle konvergenčních kritérií snaží udržet nízkou míru inflace (na hladině 2%) a stabilní ceny. Zmíněná kritéria jsou nezbytná pro udržitelný hospodářský růst, jelikož podporují investice a tvorbu pracovních míst. Mimo jiné určuje pevné úrokové sazby, jimiž se řídí komerční banky (Europa.cz, 2018).

2 REALIZACE EVROPSKÉ MĚNOVÉ OBLASTI

Základním dokumentem eurozóny, jejímž hlavním cílem je zavedení společné měny, je Maastrichtská smlouva. Na základě této smlouvy byly stanoveny požadavky, které je nutné splnit při vstupu do eurozóny. Požadavky se nazývají tzv. konvergenční kritéria. Během doby přibývalo států, které daná kritéria splnily a mohly se k eurozóně připojit (Europa.cz, 2018).

2.1 Maastrichtská smlouva

V roce 1990 začalo jednání o vzniku měnové unie, se kterou je spojen také vznik Evropské centrální banky. V roce 1991 spolu se vznikem ECB byly odsouhlaseny organizační úkony, jako je např. časový harmonogram a konvergenční kritéria (Janíček, Drdla a Rais, 2002).

Smlouva o ES pocházející z roku 1992 obsahuje zásady jednotné měnové politiky, které jsou ustanovené v článcích 105-109 (Tomášek, 2004).

Zásady jednotné měnové politiky:

- udržení cenové stability,
- jednotné a centralizované definování měnové politiky,
- podpora všeobecných ekonomických podmínek v EU na zásadě otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží a účelným přerozdělováním finančních prostředků,
- centralizovaná držba a správa rezerv v cizích měnách,
- centralizovaná emise oběživa společné měny
- a podpora fungování platebních systémů (Tomášek, 2004).

Ze smlouvy o Evropském společenství mimo jiné plyne oddělení centrální a národní měnové politiky unie od unie hospodářské. Kdežto politiku rozpočtovou spravují i nadále jednotlivé státy (Tomášek, 2004).

Jedním ze stěžejních stanovení smlouvy je fakt, že maastrichtská kritéria udržitelné konvergence musí být dodržována. Toto dodržování je hlavní podmínkou pro přijetí jednotné měny (Zahradník, 2003).

Přijetí Maastrichtské smlouvy projevilo značný stupeň vzájemné souvislosti mezi jednotlivými státy. Dle Raymonda může vzhledem k mobilitě kapitálu a pracovní síly na přechodnou dobu dojít k tzv. „místnímu šoku“. Tento šok by se ovšem vztahoval pouze na území některých regionů a je důsledkem snížení konkurenceschopnosti dané oblasti (Raymond, 1995).

2.2 Konvergenční kritéria

„Konvergence cen v národní měně je předběžnou podmínkou vstupu do unie“ (Raymond, 1995, str. 98).

Vzhledem ke skutečnosti, že v jednotlivých zemích je odlišná životní úroveň, bylo nutné poskytnout chudším členským zemím finanční výpomoc pocházející z veřejných fondů. Pokud by k poskytnutí finančních prostředků nedošlo, mohlo dojít k vyvolání migrace obyvatel. Z poskytnuté výpomoci má dojít k financování infrastruktury. To ovšem ovlivňuje rozpočet Společenství a je tedy potřeba dosáhnout určité harmonizace mezi národními rozpočty členských zemí (Raymond, 1995).

Harmonizace je nutno dosáhnout především z toho důvodu, že vysoký deficit jedné členské země může ovlivnit úrokovou míru či poptávku. Proto je pro přijetí společné měny nutné, aby členské země před vstupem do eurozóny splňovaly tzv. konvergenční neboli Maastrichtská kritéria (Raymond, 1995).

Závislost jednotlivých centrálních bank na vládách není v každé zemi totožná. Přílišné zasahování státu do ekonomiky může vyvolat negativní účinky. Jako příklad lze uvést situaci v předvolebním období, kdy se vlády rozhodují populisticky a reagují na konkrétní problém ekonomiky, např. otázka přijímání uprchlíků apod. Evropská Centrální banka musí být tudíž nezávislá na rozhodnutích týkající se politiky a dále musí mít jasně vymezené kompetence (Raymond, 1995).

Smlouva o Evropské unii stanovuje pět kritérií ze dvou základních oblastí fiskální a měnové politiky. Konkrétně se jedná o dvě kritéria fiskální a tři měnová. Hlavním cílem konvergenčních kritérií je minimalizace hospodářských a ekonomických rozdílů

napříč jednotlivými částmi Unie, které by mohly ohrožovat stabilitu při přechodu z druhé etapy integrace do etapy třetí, tedy závěrečné etapy (Raymond, 1995).

Konvergenční kritéria:

- kritérium cenové stability,
- kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému,
- kritérium konvergence úrokových sazeb,
- a kritérium udržitelnosti veřejných financí, které se dále dělí na:
 - kritérium deficitu veřejných financí
 - a kritérium veřejného zadlužení (Lacina a kol, 2007).

2.2.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability je vymezeno v článku 121 odst. 1 první odrážky Smlouvy, resp. v článku 140 Lisabonské smlouvy. Toto kritérium požaduje:

„dosažení vysokého stupně cenové stability patrné z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše třech členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků“ (Evropská centrální banka, 2018a).

Článek 1 Protokolu č. 13 dle Lisabonské smlouvy o kritériích konvergence odkazující se opět na článek č. 121 Smlouvy, resp. č. 140 Lisabonské smlouvy vyjadřuje:

„členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků.“ (Evropská centrální banka, 2018b).

Inflace je měřena za pomoci indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě. Přihlédnuto je i k odlišnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech (Evropská centrální banka, 2018b).

Kritérium cenové stability je stěžejním kritériem pro vznik měnové unie. V případě fixního měnového kurzu by vyšší míra inflace v jedné zemi vyvolala zdražování exportu a zároveň pokles konkurenceschopnosti, což jinak vede k tlaku na devalvaci domácí měny (Evropská centrální banka, 2018a).

Míra inflace, která je měřena v průběhu jednoho roku se stanovuje jako harmonizovaný průměr po 12 po sobě jdoucích měsíčních průměrech indexů spotřebitelských cen oproti předchozímu 12 měsíčnímu průměru. Prostřednictvím prostého aritmetického průměru se vypočítá kritérium míry inflace tří cenově nejstabilnějších zemí eurozóny dle používaných metodik vyhlášené ECB (Lacina a kol, 2007).

2.2.2 Kritérium konvergence úrokových sazeb

I toto kritérium je obsaženo v článku 121 (článek 140 Lisabonské smlouvy) odstavec 1 čtvrtá odrážka a požaduje:

„stálost konvergence dosažené členským státem, na který se vztahuje výjimka, a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb“ (Evropská centrální banka, 2018b).

Dále pak článek 4 protokolu č. 13 o kritériích konvergence, na který se odkazuje ve čl. 140 odst. 1 Smlouvy, stanovuje podmínku přijetí následovně:

„Kritérium konvergence úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“ (Evropská centrální banka, 2018b).

Průměrná dlouhodobá úroková sazba je vypočítána za období 1 roku před šetřením jako aritmetický průměr za posledních 12 měsíců, u kterých jsou známy údaje o harmonizovaném indexu spotřebitelských cen, jež je značen také jako HICP (Lacina a kol, 2007).

Referenční hodnota se vypočítá obdobně jako v kritériu předchozím, tedy jako prostý aritmetický průměr tří zemí s nejnižší mírou inflace a nadále hodnota kritéria, tedy úroková sazba je vypočítána jako harmonizovaný průměr dlouhodobých úrokových sazeb, podle stanovení pro potřebu vyhodnocování konvergenčního kritéria (Lacina a kol, 2007).

2.2.3 Kritérium stability měnového kurzu

Článek 109j, odstavec 1, odrážka třetí Maastrichtské smlouvy o kritériu stability měnového kurzu říká následující:

„dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu“ (Evropská unie, 2018).

Ve článku 3 Protokolu o kritériích konvergence jsou blíže rozepsány následující podmínky:

„Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 109j odst. 1 třetí odrážce této smlouvy, znamená, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně kteréhokoli jiného členského státu“ (Evropská unie, 2018).

Flukтуаční pásmo měnového kurzu kolem centrální parity je $\pm 15\%$.

2.2.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Kritérium udržitelnosti veřejných financí se rozděluje na dvě části, kdy jedna část se týká schodku veřejných financí a ta druhá veřejného dluhu (Lacina a kol, 2007).

Ustanovení Smlouvy článku 121 odst. 1 druhá odrážka, respektive článku 140 podle Lisabonské smlouvy dále stanovuje:

„dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu článku 104 odst. 6“ (Lacina a kol, 2007, str. 229).

Článek 2 Protokolu o kritériích konvergence uvádí:

„Kritérium stavu veřejných financí, jak je uvedeno v čl. 109j odst. 1 druhé odrážce, znamená, že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 104c odst. 6 této smlouvy o existenci nadměrného schodku.“ (Evropská unie, 2018).

Referenční hodnoty tohoto kritéria jsou uvedeny v Protokolu o postupu při nadměrném schodku, který je obsažen v Maastrichtské smlouvě (Europa.cz, 2018).

Protokol o nadměrném schodku je možno nalézt ve článku 104c, druhém odstavci, kde je uvedeno:

„2. Komise sleduje vývoj rozpočtové situace a vývoj veřejného zadlužení v členských státech, aby bylo možno zjistit závažné chyby. Zkoumá zejména dodržování rozpočtové kázně na základě těchto dvou kritérií“:

a) zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučovanou hodnotu, ledaže by:

- buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučované hodnotě,*
- nebo by překročení doporučované hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k doporučované hodnotě,*

b) b) zda poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučovanou hodnotu, ledaže se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučované hodnotě (Evropská unie, 2018).

V Protokolu o postupu při nadměrném schodku jsou uvedeny doporučené hodnoty. Protokol je připojen k této smlouvě (Evropská unie, 2018).

V článku 1 Protokolu o postupu při nadměrném schodku jsou vymezeny referenční hodnoty pro kritérium udržitelnosti veřejných financí. Referenční hodnoty jsou následující:

- „ 3% poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách,*

S výjimkou případů kdy:

- buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučované hodnotě,*
- nebo by překročení doporučované hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k doporučované hodnotě (Evropa.cz, 2018).*
- 60% pro poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu v tržních cenách“ (Euroskop, 2018b).*

S výjimkou:

- „kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučované hodnotě.“ (Evropská unie, 2018).*

3 VÝHODY A NEVÝHODY ČLENSTVÍ V EUROZÓNĚ

Na členství v eurozóně existují dva pohledy. Někteří skeptici ve vstupu vidí pouze samé nevýhody, jiní členství naopak schvalují. V této kapitole je uvedeno z každé skupiny několik příkladů.

3.1 Výhody členství v eurozóně

Výhody plynoucí ze členství v eurozóně jsou rozděleny do tří základních pohledů, tedy na výhody pro podnikatele, pro spotřebitele a makroekonomické výhody.

3.1.1 Výhody pro podnikatele

a) Eliminace kurzového rizika

Jednou z hlavních výhod z pohledu podnikatelů je bezesporu **eliminace kurzového rizika**. Kurzové riziko je definováno jako variabilita neočekávaných změn měnových kurzů (Adler a Dumas, 1984).

Na kurzové výkyvy nejsou firmy schopny pružně reagovat především z důvodu uzavření kontraktů s dodavateli či odběrateli a dále z důvodu uzavření pracovních smluv. V případě zvýšení cen produkce by poté firmy byly poškozeny z hlediska konkurenceschopnosti.

Odstranění kurzového rizika ovšem platí pouze na území eurozóny, či v zemích kde je národní měnou euro. V tomto případě subjekt již nerozlišuje rozdíly mezi vnitrostátními obchody, importem či exportem. Důležité pro subjekt je, že výsledný reálný zisk bude v každém z uvedených příkladů stejný a to ať už je proveden ihned, či za několik týdnů. Prognóza budoucího vývoje eura se totiž nedá spolehlivě odhadnout. Existuje zde samozřejmě možnost se proti riziku pojistit, ovšem pro mnohé subjekty se nejedná o zanedbatelnou položku a s rostoucím pojišťovaným obdobím roste úměrně i cena pojištění. (Ministerstvo financí, 2013d)

b) Snížení transakčních nákladů

Tato výhoda úzce souvisí s eliminací kurzového rizika. Podnikatelské subjekty, které nejsou členy eurozóny a podnikají se zahraničím, mají povinnost **vést dvojitý účetnictví**

v domácí měně a měně zahraniční. Vstupem do eurozóny tudíž zaniká povinnost jeho vedení (Ministerstvo financí, 2013d, Helísek, 2009).

Dalším transakčním nákladem je potřeba mít k dispozici zahraniční měnu či **devizový účet**. Používání devizového účtu pro zahraniční platby bývá zpravidla dražší ve srovnání s poplatky za transakce ve měně domácí. Po zavedení eura již tyto poplatky nebudou nutné (Ministerstvo financí, 2013d).

Další důležitou možností úspory transakčních nákladů je **vstup do jednotného eurového platebního prostoru** známého pod názvem SEPA (Single Euro Payment Area). Hlavním cílem tohoto prostoru je umožnění přeshraničních plateb za stejných podmínek, jako je tomu u plateb tuzemských (Ministerstvo financí, 2013d).

Jako příklad lze uvést Slovenskou komerční banku, která v rámci SEPA plateb uvádí následující výhody:

- Totožné podmínky pro převody v eurech do všech členských krajin SEPA, jako platí v rámci tuzemska
- Platba dorazí v den odeslání
- Poplatek za odeslání plateb do zemí eurozóny je stejný, jako v rámci plateb tuzemských,
- Příjemce obdrží celou výši převodu, aniž by si jeho banka cokoliv strhla (Komerční banka, 2018).

SEPA platby již v České republice fungují. Ovšem pro zajímavost, SEPA platba zadaná v České republice u Komerční banky s sebou nese poplatek ve výši 149 Kč (u ostatních bank je to zpravidla 120-250 Kč), naopak platba zadaná v tuzemsku stojí 6 Kč pro klasický účet, pro účty u nichž uživatel platí za vedení je tento poplatek zrušen. Lze tedy předpokládat, že v případě vstupu do eurozóny se poplatky za SEPA platby sníží na úroveň tuzemských (Komerční banka, 2018).

Dále by dle Helíska vlivem snížení kurzového rizika a transakčních nákladů mohlo dojít k dalšímu přílivu přímých zahraničních investic ze zemí eurozóny. Stabilní jednotná měna také může určitým způsobem zvýšit důvěryhodnost české ekonomiky pro zahraniční investory ze zemí mimo HMU či mimo evropský kontinent (Helísek, 2009).

c) Snížení úrokových sazeb

Odstranění kurzového rizika u některých zemí vyvolalo snížení úrokových sazeb. Díky tomuto faktu **došlo ke zlevnění podnikových úvěrů**. V České ekonomice tento efekt nebude příliš významný, jelikož si česká koruna udržuje v dlouhodobém horizontu status stabilní a důvěryhodné měny (Helísek, 2009).

Velice poučný byl vývoj v průběhu krizového období. V tomto období došlo k růstu úrokových sazeb a to především důvodu potíží vlád při obsluze svého dluhu. Rizikové přírážky za nadměrnou výši vládního dluhu ovlivnily růst sazeb u úvěrů, které jsou poskytovány podnikům. Této negativní skutečnosti chce v eurozóně zamezit projekt bankovní unie (Ministerstvo financí, 2013d).

3.1.2 Výhody pro spotřebitele

a) Snadné srovnání cen

První velkou výhodou pro spotřebitele je **snadnější orientace** v cenách. Při nákupu zboží spotřebitel ihned vidí, která položka je pro něj výhodnější. Spotřebitel se nemusí zabývat složitým přepočítáváním za použití neustále se měnících kurzů. Přepočítávání může být často nepřesné z důvodu špatného numerického přepočítání, nebo použití neaktuálního kurzu. Tuto výhodu ocení zejména spotřebitelé, kteří nakupují prostřednictvím internetu, kterému dnešní doba velice nahrává (Ministerstvo financí, 2013d).

Snazší porovnatelnost cen dále zvyšuje konkurenční tlak na výrobce. Vyvolaný konkurenční tlak přináší spotřebitelům **výhody ve formě nižších cen, vyšší kvality a rozsáhlejší nabídky** zboží a služeb (Ministerstvo financí, 2013d).

b) Pohodlnější a levnější cestování

Dále je zde výhoda v podobě **pohodlnějšího a levnějšího cestování**. Je to výhoda, která je spotřebiteli vnímána asi nejvíce. V případě, kdy spotřebitel bude absolvovat služební cestu do zahraničí, či jen na dovolenou, již nebude muset řešit otázku výměny peněz. Tento fakt ušetří nejen čas, ale i peníze, jelikož spotřebitel již nebude muset vybírat směnárnu s nejnižším nabízeným kurzem a platit poplatky za jejich výměnu. Se vstupem do eurozóny je dále **levnější i placení pomocí platebních karet**, jelikož banky si již nebudou účtovat poplatky za konverzi měn (Ministerstvo financí, 2013d).

Euro je dále **světová měna**, která je známá a přijímána nejen na území eurozóny, ale také v zemích, kde euro zastává roli domácí měny, jako jsou např. Monako, Andorra, Černá Hora, Kosovo, San Marino, nebo Zimbabwe. Lze říci, že s eurem lze prakticky procestovat celý svět, jelikož tuto měnu akceptují téměř všude (Ministerstvo financí, 2013d).

c) Uchovávání hodnoty úspor

Další výhodou je **dostupnost levnějších půjček**. Půjčky jsou pro spotřebitele dostupnější, jelikož se Evropská centrální banka snaží držet inflaci na nízké úrovni. Nízká úroveň inflace je úzce spojena s nízkou hladinou úrokových sazeb, kdy díky nižším úrokovým sazbám má spotřebitel možnost dosáhnout výhodnějších půjček. Toto ovšem funguje pouze v případě, kdy se lidé zadlužují úměrně. Realita tudíž může být naprosto odlišná (Ministerstvo financí, 2013d).

3.1.3 Makroekonomické výhody

a) Spolurozhodování o měnové politice eurozóny

Se vstupem do eurozóny České republiky plynou práva, jež může využívat. Členský stát je oprávněn podílet se na měnové politice integračního uskupení. Guvernér ČNB se stane členem Rady guvernérů Evropské centrální banky, jež rozhoduje o vývoji měnově-politických úrokových sazeb a o veškerých náležitostech plynoucích ze základních úkolů Eurosystemu. Změnou ovšem bude, že hlavním úkolem již nebude hájit zájmy České republiky, ale rozhodovat ve prospěch celé eurozóny (Ministerstvo financí, 2013d).

b) Zvýšený tlak na rozpočtovou kázeň

Další makroekonomickou výhodou je, že členský stát je vystaven vyššímu tlaku na rozpočtovou kázeň. Člen eurozóny je povinen plnit požadavky **na obezřetné rozpočtové chování**, které jsou obsahem Paktu stability a růstu, jehož pravidla byla s ohledem na období krize posílena. V případě neplnění by mohla Česká republika být vystavena sankcím. Dohled na jednotlivé rozpočty je dán tím, že jen pokud bude docházet k odpovědnému přerozdělování veřejných financí, bude možné zabraňovat současným výzvám, jako jsou např. zadluženost, klimatické změny či stárnutí populace (Ministerstvo financí, 2013d).

c) Ochrana před kurzovými krizemi

Jako výhodu lze považovat také ochranu před kurzovými krizemi. Globální ekonomika je charakteristická téměř úplnou liberalizací kapitálových toků. Tato skutečnost přináší na jednu stranu **výhody** v podobě celosvětové **efektivní alokace kapitálu**, na stranu druhou ale má světová ekonomika větší **sklon ke vzniku a rychlému šíření finančních turbulencí**. Malé a otevřené ekonomiky jsou na otřesy finančních trhů náchylnější více než ty velké a silné. Z toho důvodu je potřeba vnímat ochranu ekonomik členských států jako užitečný nástroj na ochranu proti různým krizím a především jako podporu stability národních ekonomik (Ministerstvo financí, 2013d).

Jako příklad toho, že malé ekonomiky jsou náchylné na příležitostnou nestabilitu finančních trhů lze uvést příklad České republiky z roku 1997. V tomto roce se česká koruna dostala pod tlak zahraniční i domácí spekulace. Členství v eurozóně bude českou ekonomiku před kurzovými krizemi chránit a to z toho důvodu, že po zániku české koruny nebude možné proti měně spekulovat (Ministerstvo financí, 2013d).

3.2 Nevýhody členství v eurozóně

Nevýhody členství jsou rozděleny stejně, jako je tomu u výhod, tedy na nevýhody makroekonomické, pro spotřebitele a podnikatele.

3.2.1 Makroekonomické nevýhody

a) Ztráta samostatné měnové politiky

Jednou ze zásadních nevýhod členství v eurozóně lze považovat ztrátu samostatné měnové politiky, jelikož k okamžiku vstupu do eurozóny **zaniká pravomoc** České národní banky **provádět autonomní měnovou politiku**. Tato pravomoc je převedena na ECB, která rozhoduje v rámci eurozóny jako celku. To se může jevit jako ztráta jednoho z nástrojů makroekonomické stabilizační politiky (BusinessInfo.cz, 2018).

b) Zapojení do Evropského stabilizačního mechanismu

Krizové období, jež v eurozóně nastalo, se stalo podnětem pro významné změny v jejím institucionálním uspořádání. Jednou z těchto změn je vznik Evropského stabilizačního mechanismu, který je **určen ke spolufinancování programů pomáhající členským zemím** postiženým vážnými makroekonomickými poruchami (Helísek, 2009).

Pro Českou republiku bude zapojení do Evropského stabilizačního mechanismu spojeno s nezanedbatelnými náklady.

Členství v ESM ovšem neznamená pouze vynakládání nákladů. Je třeba tento záchranný mechanismus vnímat v souvislosti s mnoha dalšími institucionálními změnami, které zvyšují tlak na obezřetné chování členských zemí a zároveň snižují pravděpodobnost výskytu krizových situací. Vzniku mimořádných situací ovšem nelze nikdy zcela zabránit (Ministerstvo financí, 2013d).

3.2.2 Nevýhody pro podnikatele

a) Jednorázové náklady na zavedení eura

Přechod z tuzemské měny na euro si od podnikového sektoru žádá nemalé náklady. S příchodem eura bude potřeba upravit velké množství informačních systémů, bude třeba přecenit zboží, vydat nové katalogy s novými cenami a v neposlední řadě bude potřeba proškolit zaměstnance podniku. Všechny zmíněné náklady si podnik bude muset uhradit sám z vlastních zdrojů. Veskrze se ovšem jedná pouze o jednorázové náklady, na rozdíl od výhod plynoucích z užívání eura. Podnikům je doporučena včasná a důkladná příprava, která náklady umožní minimalizovat (BusinessInfo.cz, 2018).

3.2.3 Nevýhody pro spotřebitele

a) Riziko vnímané inflace

V minulosti došlo k situaci, kdy obyvatelé některých členských států získali pocit, že spolu se zavedením eura **došlo ke zvýšení inflace**. To v občanech zemí, jež se chystají do eurozóny vstoupit, vyvolává strach a odpor vůči zavádění eura. Statistické údaje tento vývoj cenové hladiny veskrze nepotvrdily. Realita byla totiž odlišná. Ve skutečnosti došlo k nárůstu cen jen u některých položek (restaurace, kadeřník apod.), jejichž podíl na celkových výdajích spotřebitelů byl značně omezený. Naopak u jiných položek ceny stagnovaly, či dokonce klesly. Růst cen některých položek avšak nesouvisel se zavedením eura, jak se mnozí spotřebitelé domnívají (BusinessInfo.cz, 2018).

Riziku, kdy se spotřebitelé obávají přijetí eura z důvodu obav ze zdražování, je nutno věnovat co možná nejvyšší pozornost. Z toho důvodu také existuje **Národní plán**, který zdůrazňuje princip cenové neutrality při přechodu z tuzemské měny na euro. Národní plán počítá s mnoha opatřeními, které pomáhají čelit riziku vnímané inflace. Jako

příklad tohoto opatření lze uvést, že obchodníci budou povinni uvádět na cenovkách cenu v eurech a zároveň i v původní měně. Dále se počítá s častějším sledováním vývoje cen u vybraných položek každodenní spotřeby. Vhodným nástrojem je zveřejňování případů, kdy došlo ke zneužití zavedení eura k neodůvodněnému zvýšení cen (Ministerstvo financí, 2013d).

3.3 Pakt stability a růstu

Pakt stability a růstu, anglicky Stability and Growth Pact, je tvořen sbírkou evropských právních norem. První podoba paktu byla schválena v červnu 1997 Evropskou radou v Amsterdamu. Za přijetím paktu, stály obavy Německa, aby zodpovědná rozpočtová politika, ke které motivovalo plnění maastrichtských konvergenčních kritérií, byla prováděna neustále, i po získání členství v měnové unii (Ministerstvo financí, 2013c).

Článek 126 Maastrichtské smlouvy respektive článku 146 Lisabonské smlouvy uvádí, že členské státy eurozóny by měly vyrovnávat nadměrné deficity. Zmíněné smlouvy nadále uvádějí přesný postup, jak případný deficit řešit (Baldwin a Wyplosz, 2013).

V roce 2003 hrozilo Německu a Francii uvalení sankcí za nedostatečné odstraňování nadměrného schodku, nicméně poslední slovo měla Rada ministrů financí členských zemí, tzv. ECOFIN, která uplatnění Paktu odložila. Tento fakt měl za následek nemalou újmu na důvěryhodnosti, a proto byla v roce 2005 přijata nová verze Paktu. Tehdejší napjatá atmosféra proti sobě postavila evropské instituce a vyvolala rozpor mezi členskými státy. Neodpovědný přístup zemí k dohodnutým pravidlům vyrovnávání schodků poté přispěl nejen k hloubce, ale i k délce krizového období v eurozóně. Zkušenosti s nedostatečně konsolidovanými veřejnými financemi na úrovni členských států měly za následek zpřísnění Paktu a posílení koordinace fiskálních politik. První zpřísnění přišlo v prosinci roku 2011 v rámci tzv. šestibalíčku (Six-Pack) a druhé zpřísnění v rámci dvojbalíčku (Two-Pack) nabylo účinnost v květnu 2013 (European Commission, 2018).

Z právního hlediska je Pakt stability a růstu chápán jako „*technické upřesnění ustanovení Maastrichtské smlouvy, které zakazuje členským státům EU hospodařit s nadměrnými rozpočtovými schodky.*“ Pakt, jako nástroj koordinace národních fiskálních politik, je obecně závazný pro všechny členy Evropské unie, ne pro členy

eurozóny. Ovšem některá jeho opatření, především v oblasti sankcí, se vztahují jen na členy eurozóny (European Commission, 2018).

V současné době se Pakt stability a růstu skládá ze čtyř následujících částí:

- definice nadměrného deficitu,
- preventivní části, jež jsou zaměřené na povzbuzení vlád tak, aby se vyhnuly „nadměrným deficitům“,
- nápravné části předepisující postup, jak by měly vlády reagovat v případě nedodržení maximální výše deficitu, dále části zahrnující použití sankcí
- a sankce (Baldwin a Wyplosz, 2013).

3.3.1 Části paktu stability a růstu

První část Paktu definuje nadměrný deficit. Za nadměrný deficit je považován takový, který přesahuje 3 % hrubého domácího produktu. Výjimku tvoří přechodné období, např. období krizí, nebo pokud se HDP dané ekonomiky propadl o 2 % oproti roku předchozímu (Baldwin a Wyplosz, 2013).

Pravidla Paktu jsou dále členěna do **preventivní a nápravné větve**. Účelem větve **preventivní** (preventiv arm) je starat se o to, aby členské země sledovaly udržitelnou fiskální politiku a předcházely tak vzniku nadměrných deficitů. Tento cíl podporují následující opatření:

- každý členský stát EU má individuálně stanoven střednědobý rozpočtový cíl pro podíl deficitu na HDP. Pokud se ekonomika dostane mimo tento cíl, musí k němu směřovat minimálně stanovenou rychlostí,
- členské státy každý rok vypracovávají stabilizační programy (členové eurozóny) a konvergenční programy (nečlenové eurozóny), kde prezentují střednědobé rozpočtové strategie,
- země, které jsou mimo svůj střednědobý cíl, musí uzpůsobit své rozpočtové výdaje tak, aby nerostly tempem rychlejším než střednědobým tempem růstu potenciálního HDP,

- při významné odchylce od střednědobého cíle a nereagování na výzvu k nápravě se člen eurozóny vystavuje peněžní sankci v podobě vytvoření úročeného vkladu ve výši 0,2 % HDP,
- členské země eurozóny předkládají Komisi vždy do 15. října návrhy svých rozpočtů na příští rok k posouzení. Komise v případě neslučitelnosti se závazky Paktu může žádat o přepracování rozpočtového návrhu (Ministerstvo financí, 2013c).

Nápravná větev (corrective arm) obsahuje postupy pro případ, kdy členská země eurozóny vykazuje dlouhodobě neudržitelnou fiskální politiku, kvůli čemuž bylo zahájeno opatření při nadměrném schodku (Excessive Deficit Procedure, EDP). Nadměrný schodek je v této větvi Paktu vymezen stejně, jako je tomu v maastrichtském fiskálním kritériu. Tedy pomocí referenční hodnoty 3 % pro vládní deficit a 60 % pro vládní dluh, včetně zpřesňujících podmínek při nedosahování těchto hodnot (European Commission, 2018).

Pokud členská země vykazuje nadměrný schodek, mohou být uplatňována následující nápravná opatření:

- při závažném porušení pravidel lze spolu se zahájením EDP dále požadovat vytvoření i neúročeného depozita ve výši 0,2 % HDP,
- nápravná opatření mohou být stupňována v případě, kdy daná země odmítá přijmout ustanovení k odstranění nadměrného schodku. Neúročené depozitum je možno převést na pokutu a navyšovat ji o variabilní složku,
- v případě zavedení náprav při nadměrném schodku je člen eurozóny průběžně sledován a je povinen pravidelně předkládat zprávy o přijímaných opatřeních. Dále je uzavřen program ekonomického partnerství zavazující k provedení strukturálních reforem,
- nečlenskými zeměmi, které zavedly opatření při nadměrném schodku, je možno pozastavení čerpání finančních prostředků z Fondu soudržnosti (Ministerstvo financí, 2013a).

Poslední část Paktu tvoří zmiňované sankce, které slouží k motivaci zemí k návratu deficitu pod hranici 3 % HDP.

Tab. č. 1: Rozpis sankcí dle Paktu stability a růstu

Velikost deficitu (% HDP)	Velikost pokuty (v % HDP)
3	0,2
4	0,3
5	0,4
6+	0,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle Baldwin a Wyplosz (2013), 2018

Pokud je náprava provedena do následujících dvou let od uvalení sankce, bude tato pokuta vrácena, v opačném případě kauce propadá ve prospěch Evropské komise (Baldwin a Wyplosz, 2013).

3.3.2 Pakt euro plus

Vzhledem k nastalým krizím v eurozóně byl 11. března roku 2011 přijat nový reformní pokus. V této reformě je kritizována 3% hranice deficitu vůči HDP a je uvedeno, že nový výpočet by měl být zbaven cyklických vlivů a úrokových sazeb z veřejného dluhu. Cílem reformy bylo stanovit takovou výši schodku, která je v průměru za ekonomický cyklus nulová. Nadále Pakt euro plus kritizuje potlačení základního demokratického práva, tedy rozhodování o výši daní v případě, kdy je uvalena sankce. Kritizuje dále užívání pouze ročního deficitu a zanedbávání dluhu, jež je uveden v konvergenčních kritériích (Deník referendum, 2013).

Vláda České republiky dne 14. 2. 2018 schválila přistoupení ČR k **evropskému fiskálnímu paktu**. Tímto krokem se hlásí k dodržování principů rozpočtové odpovědnosti. Dokument s názvem Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii musí ovšem ještě ratifikovat sněmovna a následně podepsat prezident. Fiskální pakt byl v roce 2012 podepsán pětadvaceti zeměmi kromě Velké Británie, ČR a Chorvatska. Pro připojení se ovšem země mohou rozhodnout i v budoucnu (Vláda ČR, 2018).

4 KRIZE EUROZÓNY

4.1 Vznik krize

V současné době nebývají finanční krize způsobeny pouze jedním či dvěma zásadními a snadno identifikovatelnými faktory, jako tomu bylo v dobách minulých. Momentálně se již jedná o celý komplex příčin, které působí různou vahou a v různém čase a dochází k jejich změnám. Z důvodu současné globalizace je při značné otevřenosti a liberálnosti většiny vyspělých trhů při hledání příčin krizí stále častěji nutno využívat nejen historické zkušenosti, ale i vnímání globálních souvislostí. To všechno platí i pro analýzu příčin dluhové krize v eurozóně, kdy se do nemalých problémů dostala řada členských zemí (Dědek, 2008).

Martin Potůček uvedl: *„Krize, kterou dnes zakoušíme na vlastní kůži, je ale jiná než ty předchozí. Dotýká se celého světa, trvá déle, nikdo si také není jist tím, zda způsob, kterým se jí zatím lidstvo pokouší čelit, přinese kýžené ovoce, a nikdo se dnes také neodvažuje odhadnout, jak a kdy skončí. Mnozí se skutečně domnívají, že je to krize hluboká a globální, že jde o krizi systému. Že kapitalismus v podobě, v jaké jej známe, zadrhává, přestává fungovat.“* (Potůček, 2011, str. 135).

Bývalý guvernér České národní banky Miroslav Singer uvádí tři zásadní příčiny krize eurozóny. Jedná se o následující příčiny:

- dlouhodobá strukturální nesourodost členských států,
- limitující institucionální rámec včetně stávajících pravidel fungování unie,
- a nepříznivý fiskální vývoj (ČNB, 2011).

Ekonomický publicista Pavel Kohout vidí příčiny evropské krize nejen v růstu veřejných dluhů, ale zmiňuje také předchozí nadměrnou expanzi bankovních úvěrů (zejména v Irsku a Španělsku). K dluhové krizi, která již nesouvisí s krizí ve Wall Street v roce 2008, velmi přispěla situace, kterou výstižně popisuje slovy:

„Příliš mnoho eur, příliš mnoho úvěrů, příliš mnoho špatných úvěrů. Rovnováha porušena.“ (Kohout, 2011, str. 179).

4.2 Dopady dluhové krize na ekonomiku a finanční hospodářství

4.2.1 Jednorázové dopady

Jednorázové dopady je možno charakterizovat jako skupinu mimorozpočtových dopadů krize, mezi které patří bankroty bankovních a nebankovních institucí, výrobních podniků i celých odvětví, jež potřebují sanaci. Dopady krize se nevyhýbají ani oblasti sociální, kdy dochází k růstu nezaměstnanosti spolu se ztrátou sociálních jistot vyvolaných napětím ve společnosti. Ve většině případů směřovaly mimořádné výdaje na záchranu finančního sektoru (Dvořák, 2008).

Sociální napětí způsobené krizí eurozóny vyústilo v demonstrace a paniku ve společnosti. Objevilo se velké množství problémů v politické oblasti. Jako příklad lze uvést Maďarsko, Lotyšsko a Island, kdy problémy vedly až k pádu vlády. Kromě zmíněných zemí docházelo k protestům také v Řecku, Francii a Litvě. Mimo Evropu protestovali lidé dále v Rusku nebo Číně, kde hlavním dopadem krize bylo razantní zvýšení nezaměstnanosti. I přes změnu politického vedení ovšem následně docházelo k nedobrovolnému snížení veřejné spotřeby a investic (Dvořák, 2008).

4.2.2 Cyklické dopady

Krize měla cyklické dopady především na příjmovou a výdajovou stránku veřejných rozpočtů. Nastal propad veřejných příjmů a nárůst veřejných výdajů, které jsou citlivé na změnu hospodářského cyklu (Dvořák, 2008).

Příjmová stránka byla ovlivněna zvýšením nezaměstnanosti, nejen to mělo za následek snížení soukromé spotřeby a poptávky po zboží a službách. Mezi další následky lze zahrnout snížení zisků podniků a korporací, což vedlo ke snížení daňových příjmů. V některých zemích, které byly zasaženy, došlo k emigraci ekonomicky činného obyvatelstva a dále k odchodu některých společností do zahraničí. Snížil se objem investic (vládních i privátních). Zvýšení nezaměstnanosti vedlo ke zvýšení sociálních výdajů ekonomik. Salda veřejných rozpočtů se dostala do záporu, nebo došlo k prohloubení deficitů veřejných financí (Dvořák, 2008).

4.3 Záchranné mechanismy

Když na jaře roku 2010 řecká vláda začala ztrácet kontrolu nad svým rozpočtem a rozdmýchala začátky dluhové nákazy, eurozóna byla přistižena, že nebyla schopna nijak čelit podobným rozvratným situacím. Následující vývoj vyzýval k zastavení šířící se kalamity. Tento fakt odhalil velice zanedbaný a nedostačující krizový management eurozóny. Došlo tedy k vytváření záchranných mechanismů na pomoc ohrožených členských států, nazývaných **eurovaly** (Dědek, 2008).

4.3.1 No bail-out klauzule

No bail-out klauzule představuje doložku o **neposkytnutí pomoci členským státům**, které vlastní nedisciplinovanou fiskální politikou dostanou stát do problémů. Tato klauzule měla být pojistkou proti tzv. černým pasažérům v měnové unii (Dědek, 2013).

Přesně tento problém nastal v Řecku a dostal ho až do fáze, kdy Řecko muselo zažádat o pomoc Evropskou unii a Mezinárodní měnový fond. Na základě žádosti byly poskytnuty dva mezinárodní úvěry. V roce 2010 Řecko obdrželo úvěr ve výši 110 miliard eur a dva roky poté ve výši 120 miliard eur. Dluh Řecka byl vykalkulován na 170 % HDP. Nezaměstnanost byla vypočítána na hranici 25 % a propad ekonomiky za posledních pět let o stejnou výši. Řecko svůj bankrot oddálilo vydáním nových státních dluhopisů ve výši přesahující 2 miliardy eur (Euroskop.cz, 2018b).

Jednalo se o první prolomení takzvané „no bail-out klauzule“, na základě čehož zasedla mimořádná Evropská rada (Dědek, 2013).

4.3.2 MTFA

Roku 1971 byl zřízen **nástroj střednědobé finanční pomoci**, jehož zkratky znamenají Medium-Term Financial Assistance. Tento nástroj EU byl vytvořen z důvodu vytvoření legislativního zázemí umožňující finančně pomáhat nečlenům eurozóny, kteří mají problémy s platební bilancí (Dědek, 2008).

Při aktivaci MTFA je Komise oprávněna, jménem EU, emitovat na kapitálovém trhu obligace a jiné dluhové cenné papíry, aby prostřednictvím emise poskytla získané finanční prostředky zemím s problémy. Využívá přitom techniku tzv. **párových půjček** (back-to-back-loan), což znamená, že Komise půjčuje finanční prostředky za prakticky

stejných podmínek, za jakých emituje dluhopisy. Tedy s víceméně stejnou velikostí jistiny, úrokové sazby a při stejné splatnosti (Dědek, 2008).

Během krizového období byla prostřednictvím tohoto mechanismu poskytována podpora nečlenským státům eurozóny v několika případech. Pomoc prostřednictvím MTFA byla poskytována Maďarsku (6,5 mld. EUR), Lotyšsku (3,1 mld. EUR) a Rumunsku (5 mld. EUR). Původně byl stanoven limit pro celkový objem půjček z tohoto zdroje na 12 mld. EUR. Ten byl ovšem v prosinci roku 2008 navýšen na 25 mld. EUR a v květnu 2009 dále zdvojnásoben na 25 mld. EUR (Ministerstvo financí, 2018).

4.3.3 EFSM

První euroval, který byl zmobilizován a nasazen při záchraně topícího se členu eurozóny, obdržel podobu dvoustranných půjček Řecku. Poučením této akce bylo, že improvizaci musí nahradit řád. V květnu roku 2010 proto ministři Rady ECOFIN rozhodli o vytvoření dvou záchranných mechanismů (Dědek, 2008):

- Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM)
- a Evropský nástroj finanční stability (EFSF)

Tyto mechanismy byly vytvořeny na přechodné období tří let. EFSM (European Financial Stabilization Mechanism) byl menším mechanismem a řídil se stejnými postupy jako předchozí euroval MTFA při poskytování finanční podpory nečlenským státům eurozóny. Pro celkový objem půjček byl stanoven limit ve výši 60 mld. EUR. Z této částky čerpaly Irsko 22,5 mld. a Portugalsko 26 mld. V těchto případech se jednalo o země eurozóny, ovšem z principu by tuto podporu mohly využít i nečlenské země, jelikož i ony svým dílem ručí za řádné splácení závazků EFSM (Dědek, 2008).

4.3.4 EFSF

Větší ze dvou dočasných eurovalů obdržel název Evropský nástroj finanční stability, anglicky European Financial Stability Facility a byl plánován s tříletou působností. Společně s EFSM vznikl v květnu 2010. Tento euroval měl nést hlavní tíhu záchranných akcí v eurozóně, tomu odpovídala i jeho finanční kapacita, která byla odvozena od celkového objemu garancí, jimiž členské státy ručily za cenné papíry, jejichž emisí získával EFSF finanční prostředky. Při zahájení činnosti tohoto mechanismu byla garanční kapacita určena na hranici 440 mld. EUR. V červnu roku

2011 byla ovšem navýšena na 780 mld. EUR. Vzhledem k různým formám záruk ovšem jeho efektivní zápůjční kapacita byla ve skutečnosti nižší, původně cca 250 mld. EUR a poté 500 mld. EUR (Dědek, 2008).

Ze zdroje EFSF čerpal finanční podporu nápravný program pro Irsko ve výši 17,7 mld. EUR, dále také Portugalsko, které čerpalo 26 mld. EUR a Řecko které čerpalo částku nejvyšší, konkrétně 145 mld. EUR. Částka 100 mld. EUR byla přislíbena na rekapitalizaci bank ve Španělsku (Ministerstvo financí, 2015b).

Tento euroval byl charakteristický relativně rozsáhlou flexibilitou forem poskytované podpory. I přesto, že se angažoval prostřednictvím půjček programované zemi, byl oprávněn i k následujícímu:

- intervenovat na trzích primárních i sekundárních s vládními dluhopisy,
- účastnit se preventivních programů sloužících k odvrácení krizové situace,
- zapojovat se do rekapitalizace bank prostřednictvím půjček členské zemi eurozóny
- a využívat dva nástroje pojišťování dluhopisů a spoluinvestiční fond (s tzv. pákovým efektem) (Ministerstvo financí, 2015b).

Od května roku 2013, kdy byla zahájena činnost Evropského stabilizačního mechanismu, EFSF již nebyl do nových programů podpory zapojován. Jeho činnost bude ukončena v momentě, kdy dojdou jeho finanční operace (Ministerstvo financí, 2015b).

4.3.5 ESM

O potřebě stálého nástroje na udržení finanční stability eurozóny Evropská rada rozhodla v říjnu roku 2010. Tento záchranný mechanismus dostal název **Evropský stabilizační mechanismus**, anglicky European Stability Mechanism. Poslední, tedy finální verze mezivládní Smlouvy o zřízení ESM byla podepsána v únoru 2012 a v říjnu téhož roku byl ESM slavnostně inaugurován (Dědek, 2008).

Od předchozího záchranného mechanismu EFSF, který byl postaven na základě státních garancí za emitované dluhopisy, se liší tím, že je založen členskými státy eurozóny jako nadnárodní finanční instituce hospodařící s vlastním kapitálem. Výše celkového upsaného kapitálu byla stanovena na hranici 700 mld. EUR a na akcionářské země byl

rozpočítán dle upraveného klíče pro splacený kapitál Evropské centrální banky. Dočasné zvýhodnění získaly hospodářsky méně vyspělé země. Splacený kapitál se rovnal částce 80 mld. EUR. Čistá zápůjční kapacita tohoto mechanismu byla zastropována částkou 500 mld. EUR. ESM si vydobyl postavení preferovaného věřitele, dokonce druhého v pořadí za MMF (Ministerstvo financí, 2015b).

Evropský stabilizační mechanismus má k dispozici stejné nástroje jako předchozí EFSF. Kromě půjček poskytovaných zemím v programu má povoleno intervenovat na primárním i sekundárním trhu s vládními dluhopisy, dále má pravomoc zapojovat se do programů preventivní pomoci a podílet se na rekapitalizaci finančních institucí. Dále je ESM oprávněn poskytovat přímou pomoc bankám potom, co se ECB ujme svých pravomocí v rámci jednotného bankovního dohledu. Prvním, kdo pomoc nabízenou mechanismem ESM využil, byl Kypr, který čerpal podporu ve výši 9 mld. EUR. ESM dále převzal závazek od EFSF, kdy musí vyčlenit 100 mld. EUR na rekapitalizaci španělských bank (Ministerstvo financí, 2015b).

Samotné zapojení do ESM nepředstavuje kritérium pro vstup do eurozóny. Očekává se ovšem, že každý zájemce o členství v hospodářské a měnové unii bude závazky z kapitálové účasti v ESM akceptovat. Nelze se totiž podílet pouze na výhodách plynoucích ze členství a společné měny a přitom nepřijmout náklady na upevňování dlouhodobé stability eura. Tabulka č. 5 umístěná pod textem znázorňuje veškeré státy, které jsou členy ESM (Ministerstvo financí, 2015b).

Obr. č. 5: Členské státy ESM

ČLENSKÉ STÁTY ESM				
		Kapitálový klíč %	Upsaný kapitál mld. EUR	Splacený kapitál mld. EUR
	Belgie	3,4534	24,34	2,78
	Estonsko	0,1847	1,30	0,15
	Finsko	1,7852	12,58	1,44
	Francie	20,2471	142,70	16,31
	Irsko	1,5814	11,14	1,27
	Itálie	17,7917	125,40	14,33
	Kypr	0,1949	1,37	0,16
	Litva	0,4063	2,86	0,33
	Lotyšsko	0,2746	1,93	0,22
	Lucembursko	0,2487	1,75	0,20
	Malta	0,0726	0,51	0,06
	Německo	26,9616	190,02	21,72
	Nizozemsko	5,6781	40,02	4,57
	Portugalsko	2,4921	17,56	2,01
	Rakousko	2,7644	19,48	2,23
	Řecko	2,7975	19,72	2,25
	Slovensko	0,8184	5,77	0,66
	Slovinsko	0,4247	2,99	0,34
	Španělsko	11,8227	83,33	9,52
	CELKEM	100,00	704,80	80,55

Zdroj: *European Stability Mechanism, 2013*

4.4 Krize Řecka

Počátky dluhové krize v Řecku byly způsobeny především dopadem celosvětové hospodářské krize a manévry tehdejší řecké vlády, která vládla v letech 2004-2009, se schodkem státního rozpočtu. Eurozóna zareagovala na řeckou krizi pomocí a to v podobě tří mezinárodních úvěrů od ECB, Mezinárodního měnového fondu a EFSF. První úvěr byl Řecku poskytnut v roce 2010 a následující dva v roce 2012. Veškeré úvěry, jež byly Řecku poskytnuty, měly za úkol pomoci s jeho obrovskou zadlužeností a dále zajistit zpomalování nárůstu schodku veřejných financí (Baldwin a Wyplosz, 2013).

V roce 2001 Řecko přijalo euro jako svou oficiální národní měnu, namísto jejich původní měny drachmy. Konvergenční kritéria Řecko splnilo již v roce 1999, ovšem později se ukázalo, že údaje, které Řecko uvedlo, byly zkreslené. Údaje byly rozdílné především v oblasti vykázaného deficitu. Řecko uvedlo tuto hodnotu na hranici 1,8 % HDP, chybou ovšem bylo, že opomenulo započítat výdaje na obranu a další položky. V následujícím roce byla hodnota dle Eurostatu skutečně vyčíslena na hranici 3,4 % HDP, čímž byl porušen požadavek 3 % HDP. V roce 1997 schodek dosáhl 6,4 %. Prokázalo se tedy, že Řecko uvedlo chybná data, ovšem žádný právní rámec neuvádí tento postup jako důvod pro vyloučení země z eurozóny, tudíž Řecko stále zůstává součástí eurozóny (Baldwin a Wyplosz, 2013).

Dle Rady ministrů EU (ECOFIN) měla v opakování problému zabránit kontrola veřejných financí, kterou schválila v roce 2010. V současnosti může Eurostat po členských zemích vyžadovat větší množství informací. Ty získá prostřednictvím misí, které do zemí vyšle. Tento druh kontroly se ovšem týká pouze zemí, které vykazují nadměrný deficit ve výši minimálně 3 % HDP (Baldwin a Wyplosz, 2013).

Dále ECB vypracovala seznam konkrétních doporučení, který měl vést ke zlepšení situace v eurozóně a zajištění větší důvěry u finančních investorů. Plán vypadá následovně:

- *„automatická vymahatelnost procedur dohledu, včetně vymahatelnosti v makroekonomické oblasti,*
- *stanovení přísných lhůt, které zabrání zdlouhavým postupům a odstraní „únikové cesty“,*
- *zaměřit nový makroekonomický dohled na ty země eurozóny, které mají vysoký rozpočtový deficit,*
- *zavedení takových politických opatření, která posílí vůli k dodržování pravidel,*
- *včasnější a odstupňované uvalení finančních sankcí,*
- *ambicióznější kritéria pro stanovení nadměrného schodku,*
- *ambicióznější požadavky na střednědobou regulaci rozpočtových cílů v členské zemi,*
- *zaručení kvalitních a nezávislých fiskálních a ekonomických analýz,*

- *požadování závazků od členských států, aby urychleně přijaly národní rozpočtové rámce,*
- *zlepšení kvality ročních a čtvrtletních statistik vládních účtů, požadavek se týká především časového hlediska a větší spolehlivosti.*“ (Euractiv.cz, 2016).

Pro Řecko byla důležitá ještě jedna skutečnost. Velmi důležitá byla dohoda se soukromými investory, která předcházela pomoci od ECB a MMF. Investoři odsouhlasili výměnu již emitovaných státních dluhopisů za nové. Nové dluhopisy měly nižší nominální hodnotu, nižší úročení a delší dobu splatnosti. K této výměně se připojilo 85,8 % soukromých věřitelů držících dluhopisy v hodnotě 152 miliard eur. Tímto krokem Řecko splnilo vlastní podmínku pro snižování státního dluhu, která byla stanovena na hranici 75 %. Výměna státních dluhopisů dopomohla ke snížení dluhu o 100 miliard eur z celkových 350 miliard eur. Řecká vláda navíc chce využít možnosti CAC (collective action clause). CAC je vládní ustanovení, které umožní přesvědčit k výměně dluhopisů i ty věřitele, kteří doposud dluhopisy nesměnili. Pokud by byla tato možnost započítána, výměna dluhopisů by stoupla na 95,7 % (Patria.cz, 2012).

Soukromí držitelé státních dluhopisů tudíž souhlasili se značnou ztrátou svých investic a budoucích výnosů z nich, jelikož se vzdali původních dluhopisů s původními výhodnějšími podmínkami. ECB, MMF a EFSF tuto dohodu stanovily jako podmínku pro schválení druhé části záchranného úvěru. (Patria.cz, 2012).

Následující obrázek č. 6 zachycuje výši veřejného dluhu patnácti nejvíce zadlužených zemí Evropské unie. Data jsou vyjádřena pro třetí kvartál roku 2017. Lze vypořádat, že Řecko dosáhlo více než dvojnásobného veřejného dluhu než je tomu u eurozóny jako celku.

Obrázek č. 6 mimo jiné ukazuje fakt, že ani eurozóna samotná neplní Maastrichtská kritéria. Jedním z kritérií je, že podíl veřejného dluhu na HDP nesmí překročit hranici 60 %.

Obr. č. 6: Veřejný dluh na HDP

Pořadí	Země	Veřejný dluhy vztažené na HDP dané země ve třetím kvartálu 2007	Veřejné dluhy vztažené na HDP dané země v třetím kvartálu 2012	Veřejné dluhy vztažené na HDP dané země ve třetím m kvartálu 2017
1	Řecko	102,2 %	154,7 %	177,4 %
2	Itálie	102,0 %	123,2 %	134,1 %
3	Portugalsko	67,6 %	123,8 %	132,1 %
4	Belgie	92,4 %	106,1 %	106,1 %
5	Kypr	54,3 %	77,8 %	103,2 %
6	Španělsko	36,9 %	78,6 %	98,7 %
7	Francie	65,8 %	89,2 %	98,4 %
8	Velká Británie	41,1 %	83,4 %	86,5 %
9	Chorvatsko	37,9 %	69,1 %	81,0 %
10	Rakousko	75,1 %	82,3 %	80,4 %
11	Slovinsko	23,3 %	48,1 %	78,4 %
12	Maďarsko	65,0 %	77,2 %	74,4 %
13	Irsko	27,5 %	120,5 %	72,4 %
14	Německo	64,1 %	80,0 %	65,1 %
15	Finsko	32,8 %	51,9 %	60,4 %
	Eurozóna	66,6 %	88,9 %	88,1 %
	Evropská unie	58,8 %	83,7 %	82,5 %

Zdroj: Eurostat, 2018

S touto výší státního dluhu se, i přes pomoc eurozóny, Řecko stává nejzadluženější zemí eurozóny a zároveň druhou nejzadluženější zemí na světě, ihned po Japonsku. Pro porovnání, Česká republika vykazuje státní dluh k roku 2016 ve výši 36,8 % HDP a patří tak k jedněm z nejméně zadlužených zemí (Finance.cz, 2017).

4.4.1 Názor analytiků na současnou situaci v Řecku

ČNB každý rok provádí šetření, ve kterém se dotazuje analytiků předních finančních institucí na otázky týkající se mimo jiné zavedení eura. V šetření za rok 2017 bylo 9 analytiků dotázáno, zda považují aktuální nasměrování řecké fiskální politiky za dlouhodobě udržitelné a dluhovou situaci za stabilizovanou.

Všichni dotázaní analytici se jednomyslně shodují, že řecká fiskální situace stabilizovaná není a Řecko se bez pomoci třetích subjektů neobejde. Největší dluh analytici shledávají ve veřejném dluhu, který je bez alespoň částečného odpisu či prodloužení splatnosti (jak navrhuje MMF) neudržitelně veliký. Další jednání o odpisu

dluhu mezi MMF a Evropou bude ovlivněno zvolením nového prezidenta Franka-Waltera Steinmeiera v Německu. Německo totiž patří mezi významné věřitele a odpůrce úprav čerpání další pomoci a obává se vzniku precedentu pro ostatní země eurozóny, které by měly zájem o čerpání dalších finančních prostředků (ČNB, 2017).

Dále je předpokládán nízký růst HDP a za předpokladu současného odmítání úsporných kroků řecké vlády není očekáván výrazný pokles podílu dluhu na HDP. Další problém představuje nedostatečná ochota ke strukturálním reformám, které by Řecku dopomohly k přeměně na konkurenceschopnou ekonomiku. Jeden z analytiků dokonce přišel s odhadem, že s 60% pravděpodobností by vývoj Řecka mohl v horizontu pěti let vyústit v Grexit (Greece an exit). Hlavním důvodem jsou problémy s implementací a financováním záchranného programu. (ČNB, 2017)

5 ČESKÁ REPUBLIKA A EURO

Nejnovější číselná data a informace použité v této kapitole jsou čerpány z oficiálních stránek Ministerstva financí ČR.

5.1 Plnění konvergenčních kritérií

Při vstupu země do eurozóny jsou hodnoceny čtyři nominální konvergenční kritéria a to kritérium:

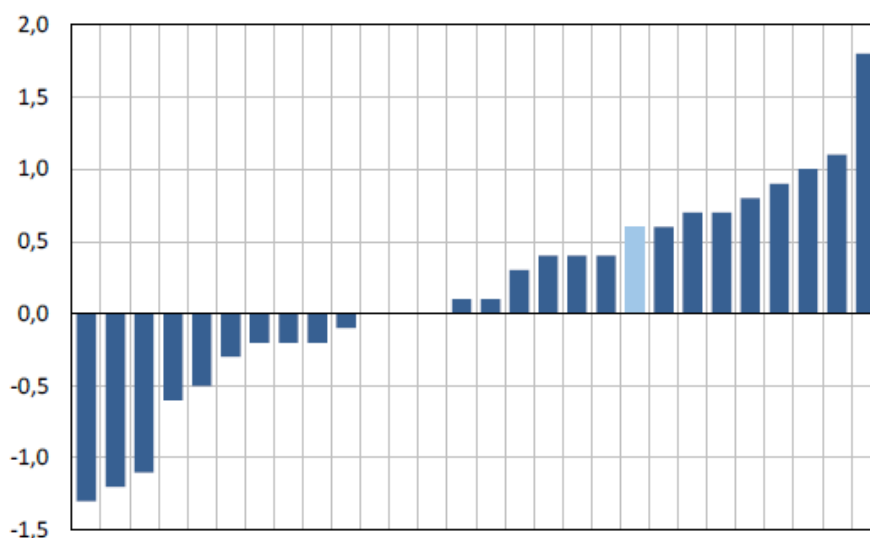
- cenové stability,
- udržitelnosti veřejných financí,
- konvergence úrokových sazeb,
- účasti v mechanismu směnných kurzů.

První tři zmíněná kritéria Česká republika již plní, poslední prozatím nikoliv. Vyhodnocení splnění všech konvergenčních kritérií se koná nejpozději dvě čtvrtletí před termínem zavedení společné měny.

5.1.1 Kritérium cenové stability

Toto kritérium Česká republika splňuje již od roku 2013. O dva roky poté, tedy v roce 2015 činila průměrná míra inflace pouze 0,3 %, což bylo zapříčiněno především výrazným poklesem ceny ropy. Inflace v tomto roce byla druhá nejnižší v historii České republiky. Enormní pokles cen ropy ovlivnil výši inflace i v roce 2016, kdy průměrná inflace nepatrně vzrostla na hranici 0,6 %. Ke zrychlení dynamiky spotřebitelských cen došlo až k závěru roku a to díky odeznění protiinflačního působení ceny ropy. Růst cen působil ovšem i ve skupině potravin a nealkoholických nápojů, která byla zasažena zároveň jednorázovým zdražením v oddíle stravování a ubytování v období zavádění elektronické evidence tržeb. Vzhledem k této skutečnosti patřila ČR v rámci EU v roce 2016 k zemím mající mírně vyšší inflaci. Průměrná výše inflace za rok 2016 je zachycena v grafu č. 2.

Graf č. 2 Průměrná míra inflace v ČR v roce 2016 v procentech

Zdroj: Eurostat, 2017

Totožné faktory ovlivňují i prognózu inflace pro rok 2017. Dosud patří Česká republika mezi země s vyšší mírou inflace. Inflace se pohybuje v horní polovině tolerančního pásma cíle ČNB, zatímco v ostatních zemích EU je inflace sice kladná, ale stále nízká. V porovnání s ostatními zeměmi byl růst spotřebitelských cen v ČR vyšší především v oddílech potravin a nealkoholické nápoje, stravování a ubytování a zdraví.

Vyšší míru inflace ovlivňují dále domácí poptávkové tlaky, které odrážejí růst domácí ekonomiky spolu s nízkou nezaměstnaností a rychlým růstem mezd. Díky tomuto faktoru mohla ČNB ukončit užívání kurzu jako nástroje měnové politiky a začít se zvyšováním domácí úrokové sazby. Splnění tohoto kritéria v roce 2017 není však jisté. **Dle prognózy ČNB (viz. Tabulka č. 2) by mělo kritérium být splněno velice těsně.**

Tab. č. 2: Harmonizovaný index spotřebitelských cen v procentech

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	-0,2	-0,9	-0,8	0,9	1,1	1,3	1,5
Hodnota kritéria	1,3	0,6	0,7	2,4	2,6	2,8	3
Česká republika	0,4	0,3	0,6	2,4	2,3	1,9	1,7

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat (2017), 2018

Jak lze v tabulce vidět, v období 2018-2020 by se inflace měla pohybovat poblíž inflačního cíle. Ke stabilizaci inflace k hranici inflačního cíle napomůže nejen zpevnění české koruny po opuštění kurzového závazku, ale také zvyšování nominálních úrokových sazeb. Prognóza dále ukazuje na fakt, že by mohlo dojít ke zvýšení hodnoty kritéria z důvodu oživení inflace napříč EU. Z tohoto důvodu se **předpokládá splnění kritéria v období 2018-2020**, a to se zvyšující se rezervou.

5.1.2 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

V roce 2016 toto kritérium dosáhlo doposud **nejlepších výsledků** hospodaření sektoru vládních institucí v novodobé historii ČR. Přebytek zmíněného sektoru činil 0,7 % HDP. Meziroční zlepšení celkového salda činilo 1,4 p. b. a nárůst salda dosáhl 1,3 p. b. Toto kritérium je pozitivně ovlivněno nejen rostoucí ekonomikou, ale na příjmové straně se podílelo také aktivní diskreční opatření, mezi které patří opatření v boji s daňovými úniky (v roce 2016 zavádění EET a na jaře 2015 byla zavedena kontrolní hlášení u DPH). Naopak na výdajové straně se podílel, na zlepšení salda vládního sektoru, především pokles výdajů na dluhovou službu investic a vládních institucí, jež byly financovány prostředky EU.

Dle prognózy MF ČR očekává pro rok **2017 přebytek sektoru vládních institucí ve výši 1,1 % HDP**. Příjmová strana by se nadále měla vyznačovat velkým nárůstem daňových příjmů, a to především daní z příjmů fyzických osob obsahující příspěvky na sociální a zdravotní pojištění a daně z přidané hodnoty. Většina primárních výdajů by měla růst mírným tempem, u výdajů investičních je očekáváno oživení z důvodu narůstající realizace projektů spolufinancovaných v období 2014-2020. Výdaje na úroky dluhu sektoru vládních institucí by měly klesnout.

Jak zachycuje tabulka č. 3, dle aktuálních odhadů MF ČR by mělo saldo vládních institucí mít i nadále rostoucí tendenci. V roce 2018 by mělo činit 1,3 % HDP, v roce následujícím 1,6 % a v roce 2020 1,7 %. Dle tohoto očekávání lze určit, že by toto kritérium mělo být i nadále splňováno s dostatečnou rezervou.

Tab. č. 3: Saldo sektoru vládních institucí v % HDP

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-1,9	-0,6	0,7	1,1	1,3	1,6	1,7

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva financí (2017), 2018

Pokud by Česká republika vstoupila do eurozóny, mohlo by na základě Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii dojít ke zpřísnění střednědobého rozpočtového cíle na hranici strukturálního deficitu maximálně 0,5 % HDP. Účastník této smlouvy může mít omezení strukturálního deficitu na hranici 1 % HDP jen za předpokladu, kdy je poměr dluhu jeho sektoru vládních institucí k HDP výrazně nižší než 60 % a zároveň rizika dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí nízká.

V letech 2009-2012 došlo k výraznému zvýšení dluhu sektoru vládních institucí z necelých 30 % HDP na cca 45 % HDP a to z důvodu globální a hospodářské krize. Od tohoto období ovšem dluh k poměru HDP vykazuje klesající tendenci. Pokles je způsoben především přebytkem v hospodaření sektoru vládních institucí a dále pozitivní situací na finančních trzích. Na základě toho je pravděpodobné, že **Česká republika nebude mít problém se splněním této složky kritéria.**

Tabulka č. 4 znázorňuje predikci situace při současném nastavení fiskální politiky a ekonomického růstu. Dluh sektoru vládních institucí v poměru k HDP bude nadále vykazovat klesající tendenci a v roce 2020 dosáhne hodnoty 30,9 % HDP. Hodnota 30,9 % je hodnota nejnižší od roku 2014. Úroveň tohoto kritéria by měla být dostatečně pod danou hranici maastrichtských konvergenčních kritérií. V porovnání s průměrem EU dosahuje úroveň celkového zadlužení sektoru nižších hodnot. Díky těmto nízkým hodnotám se zde vytváří prostor pro to, aby byla kritéria dodržena i v případě, že by nastala hluboká hospodářská recese.

Tab. č. 4: Dluh sektoru vládních institucí v % HDP

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	42,2	40,0	36,8	34,7	33,1	32,1	30,9

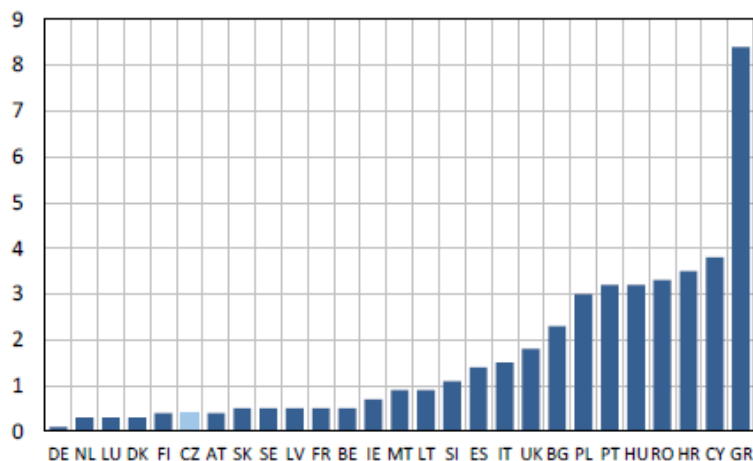
Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva financí (2017), 2018

Zásadní riziko pro dlouhodobý vývoj hospodaření sektoru vládních institucí představují zejména nepříznivé fiskální dopady **stárnutí obyvatelstva** České republiky. Důchodové zabezpečení v předchozích letech prošlo významnými úpravami. Poslední Zpráva o stárnutí populace EK (2015) pro Českou republiku vyzněla optimisticky a v dlouhodobém horizontu indikovala udržitelný stav. V důchodovém zabezpečení ovšem došlo k přijetí několika opatření, která finanční udržitelnost systému zhoršují. Jedná se o omezení zvyšování věku odchodu do důchodu na úrovni 65 let. Rizika dále plynou i z oblasti nastavení a fungování systému zdravotnictví a dlouhodobé péče.

5.1.3 Kritérium konvergence úrokových sazeb

Roční průměrné úrokové sazby ze státních dluhopisů České republiky se od konce roku 2014 drží pod hranicí 1 %. Ve sledovaném období bylo kritérium konvergence úrokových sazeb plněno s výraznou rezervou, tomu přispěla i uvolněná domácí měnová politika. V porovnání s ostatními zeměmi patří Česká republika mezi země s nejnižšími dlouhodobými úrokovými sazbami, což zobrazuje graf č. 2. Naopak výrazně nejvyšších hodnot dosahuje Řecko.

Graf č. 3 Dlouhodobé úrokové sazby v roce 2016, v procentech

Zdroj: Eurostat, 2017

Díky důvěryhodné fiskální politice a celkové makroekonomické a finanční stabilitě se Česká republika projevuje trvale kvalitním ratingovým hodnocením a bezproblémovým upisováním státních dluhopisů. Současná situace utlumené inflace a nízkých úrokových sazeb v celé EU přispívá k velmi pomalu se zvyšujícím hodnotám výnosů českých státních dluhopisů. Na základě dosavadního a predikovaného vývoje je **velmi málo pravděpodobné, že by Česká republika ve střednědobém horizontu neplnila toto kritérium**. Podmínkou ovšem je zachování důvěry finančních trhů a dlouhodobá udržitelnost českých veřejných financí.

Predikovaný vývoj zachycuje tabulka č. 5, která, i přes rostoucí tendenci, stále ukazuje nízkou míru dlouhodobých úrokových sazeb v období 2014-2020.

Tab. č. 5: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů, v procentech

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	1,8	1,8	2,1	2,8	3,4	1,7	3,6
Hodnota kritéria	3,8	3,8	4,1	4,8	5,4	3,7	5,6
Česká republika	1,6	0,5	0,4	0,9	1,5	2,0	2,3

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostatu (2017), 2018

5.1.4 Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů

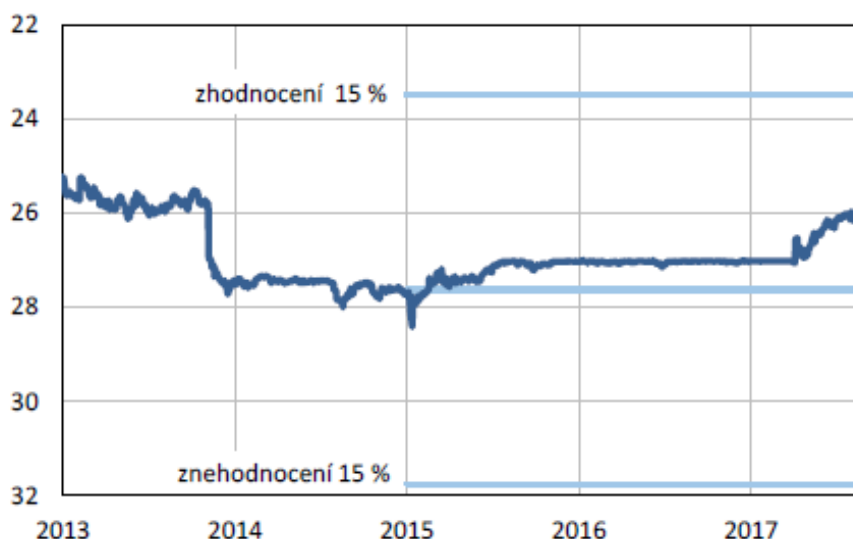
Vstup země do eurozóny je podmíněn splněním všech kritérií, včetně tohoto. V rámci kritéria účasti v mechanismu směnných kurzů je země povinna setrvat po dobu minimálně dvou let v mechanismu směnných kurzů. Toto je jediné kritérium, které v současné době Česká republika neplní. **Hodnocení jeho plnění je tedy možné provádět jen v analytické rovině.**

Hypotetická centrální parita CZK/EUR je pro tento účel určena jako průměrná hodnota kurzu v 1. čtvrtletí roku 2015. Pomocí této parity lze teoreticky pozorovat, zda by Česká republika toto kritérium v daném časovém horizontu splňovala.

Z grafu č. 3 lze vypožorovat, že **kurz se po téměř celé sledované období pohybuje kolem hypotetické centrální parity**. Hodnota hypotetické centrální parity činí 27,624 CZK/EUR, s hranicemi pásma od 23,4804 CZK/EUR do 31,7676 CZK/EUR (Kurzy.cz, 2018b).

K posílení v roce 2017 došlo na základě rozhodnutí ČNB o ukončení kurzového závazku. I během tohoto vychýlení se ovšem pohybuje uvnitř pásma $\pm 15\%$, a to se značnou rezervou.

Graf č. 4 Nominální měnový kurz CZK/EUR

Zdroj: ČNB, 2017

Po vyhlášení kurzového závazku v listopadu roku 2013 došlo k razantnímu oslabení kurzu na hodnotu pohybující se kolem 27 CZK/EUR. Poté došlo ke stabilizaci kurzu kolem hodnoty 27,50 CZK/EUR. Ve druhém čtvrtletí roku 2015 došlo k posílení kurzu na hodnotu 27 CZK/EUR. Těsně nad touto hranicí ji za pomoci devizových intervencí ČNB držela až do dubna roku 2017, kdy byl kurzový závazek z důvodu snahy o plnění inflačního cíle ukončen. Poté měnový kurz mírně posílil, až se dostal těsně k hranici 26 CZK/EUR. Další možné posilování kurzu by nemělo být v rozporu s plněním tohoto kritéria.

Tento fakt je podpořen i skutečností, že v minulosti bylo hodnocení kritéria směnných kurzů na straně posilování kurzu mírnější a posuny centrální parity směrem k silnějšímu kurzu byly tolerovány. Posilování měny může být dále tlumeno přetrvávající „překoupeností“ trhu s českou korunou. ČNB uvedla, že v případě velké fluktuace je připravena výkyvy mírnit svými nástroji.

Z dokumentů Strategie přistoupení ČR k eurozóně (2003) a Aktualizované strategie přistoupení ČR k eurozóně (2007) vyplývá, že by **ČR měla setrvat v ERM II jen po dobu minimálně nutnou**. Tudíž by se Česká republika do ERM II měla zapojit až po

dosažení vysoké míry ekonomické sladění a po připravenosti v krátkém časovém horizontu přijmout euro. Zapojení do ERM II by se navíc mělo odehrát v podmínkách odpovídající situace v domácí ekonomice a stabilitě světových finančních trhů.

5.2 Vyhodnocení stupně ekonomické sladění

Budoucí přijetí eura s sebou nese určité výhody, mělo by to zvýšit přínosy, které vyplývají z intenzivního zapojení do mezinárodních ekonomických vztahů. Přijetím eura dojde k eliminaci kurzového rizika a dále ke snížení nákladů zahraničního obchodu a investic. Na druhou stranu ovšem přijetí eura přináší náklady a rizika, které jsou spojené se ztrátou nezávislé měnové politiky a pružnosti měnového kurzu.

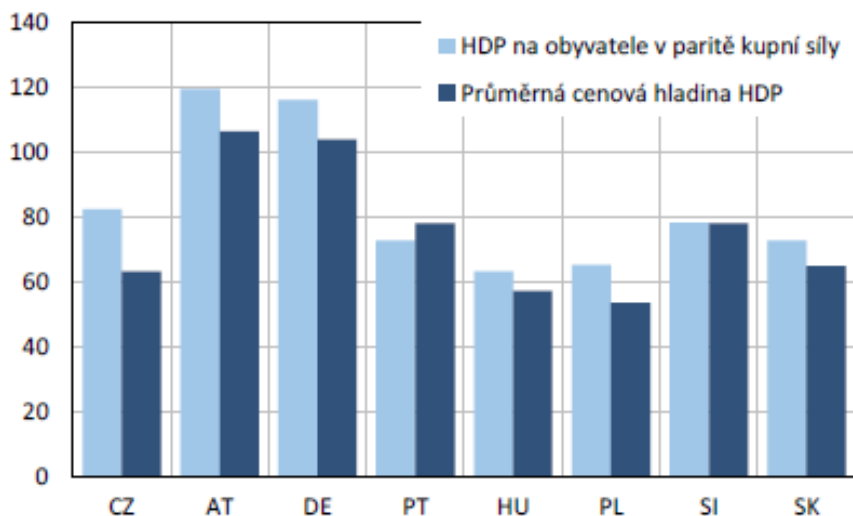
Tato kapitola je rozdělena do dvou základních skupin. První skupina řeší velikost rizika rozdílného ekonomického vývoje v České republice vůči eurozóně. Druhá kapitola je zaměřena na tlumení dopadů případných asymetrických šoků prostřednictvím přírůbovovacích mechanismů. Vyhodnocení stupně ekonomické sladění každý rok vydává Ministerstvo financí České republiky na svých internetových stránkách.

5.2.1 Cyklická a strukturální sladění

Vysoká sladění České republiky s eurozónou je podmínkou pro to, aby náklady plynoucí z přijetí eura byly relativně malé. Dostatečná cyklická sladění ekonomické aktivity zvyšuje pravděpodobnost, že jednotná měnová politika bude vhodně nastavena i z pohledu České republiky.

Jedním ze zásadních ukazatelů sladění je dosažený stupeň reálné ekonomické konvergence. Výše stupně ekonomické konvergence jednotlivých států jsou znázorněny v grafu č. 4, eurozóna je rovna hodnotě 100.

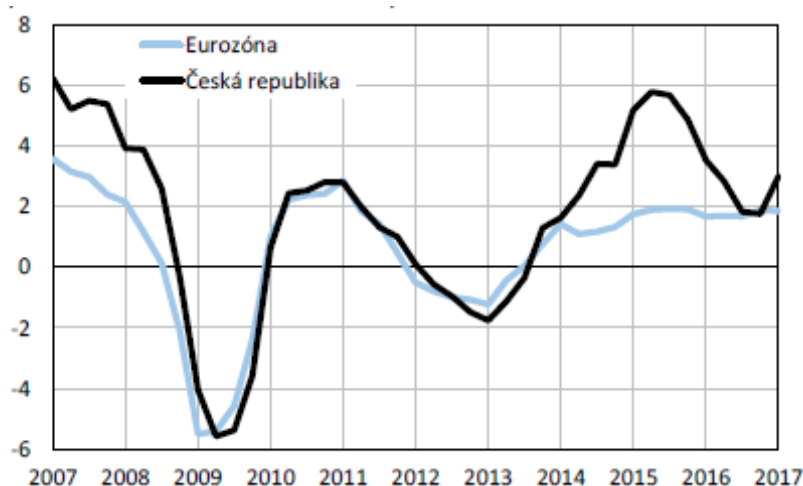
Graf č. 5 Stupeň ekonomické konvergence vybraných států k eurozóně za rok 2016

Zdroj: ČNB, 2017

Česká ekonomika konvergovala do roku 2008, kdy byla pozastavena v důsledku působení globální finanční a ekonomické krize. Ke znovuobnovení tohoto trendu došlo v roce 2013, kdy o tři roky poté dosáhla hladiny HDP na obyvatele 82,5 % průměru eurozóny. Přehled výše reálného HDP za období 2007-2017 v České republice a eurozóně znázorňuje graf č. 5, kde lze vidět propad v roce 2009 v důsledku krize.

Graf č. 6 Růst reálného HDP v České republice a eurozóně v procentech

Zdroj: ČNB, 2017

Mzdová úroveň v témž roce 2016 činila pouze cca 40 % průměrné hodnoty eurozóny. V paritě kupní síly poté došlo k mírnému nárůstu na 62 % průměru měnové unie. Do budoucna lze predikovat pokračování konvergence ekonomické aktivity, cenové hladiny

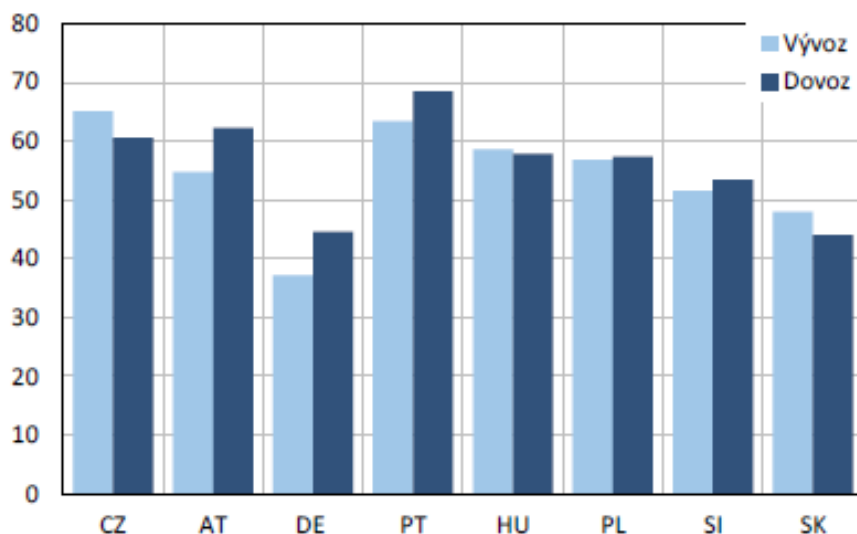
i výše mezd. Odpovídající posílení reálného kurzu by za předpokladu přijetí eura znamenalo růst inflace na úroveň vyšší, než je průměr měnové unie. S tím souvisí nízké či záporné reálné úrokové sazby, které mohou vést k posílení rizika vzniku makrofinančních nerovnováh.

Bezproblémovému vstupu do eurozóny by mělo předcházet **postupné sblížení nominálních úrokových sazeb**. České tržní úrokové sazby se stejně jako sazby eurozóny pohybují dlouhodobě na velmi nízké úrovni. Z toho vyplývá, že riziko z jednorázového šoku při přijetí eura je velice nízké. Finanční trhy dokonce hodnotí zadlužení České republiky jako udržitelné.

Vývoj kurzu české koruny vůči euru byl ovlivňován používáním kurzu jako nástroje uvolňování měnové politiky prostřednictvím ČNB, a to v období od listopadu 2013 do dubna 2017. Volatilita kurzu tuzemské měny vůči euru vykázala vysoký nárůst v období zavedení a ukončení kurzového závazku. S výjimkou těchto období je ovšem hladina kurzu relativně nízká a stabilní, to je pro přijetí eura příznivé. Korelace kurzu české koruny vůči americkému dolaru je spolu s kurzem eura k dolaru poměrně vysoká a stabilní. Česká koruna tudíž reaguje na změny prostředí mimo hranice eurozóny obdobně jako euro, což vykazuje vysoký stupeň sladění. Predikce průměrného tempa rovnovážného reálného, potažmo i nominálního, posilování české koruny na následujících pět let je odhadováno na 0,4 až 2,7 %.

Potenciál pro velký přínos, který plyne z odstranění kurzového rizika a z toho plynoucí úspory transakčních nákladů vytváří **vysoká obchodní a vlastnická provázanost** české ekonomiky s ekonomikou eurozóny. Do zemí eurozóny plynou cca dvě třetiny českého exportu a import z eurozóny tvoří cca 60 %. Vysoký podíl je kromě dovozu a vývozu charakteristický dále pro vzájemný vnitroodvětvový obchod. Obchod České republiky s eurozónou je velmi podstatný a představuje jeden z hlavních důvodů pro vstup do eurozóny. Export a import se zeměmi eurozóny je znázorněn v následujícím grafu č. 7. V grafu lze dále vidět obchodování vybraných zemí s eurozónou, kdy nejvyšších hodnot za vývoz dosahuje Česká republika a za dovoz Portugalsko, které je značeno zkratkou PT.

Graf č. 7 Podíl vývozu do eurozóny a podíl dovozu do eurozóny v první polovině roku 2017 v procentech

Zdroj: ČNB, 2017

Velikost **finančního sektoru** v České republice je v porovnání s eurozónou na výrazně nižší úrovni. V roce 2006 se rozdíl mezi nimi ještě více zvětšil. Prohloubení finančního sektoru ovšem nelze považovat za cíl, jelikož nadměrná velikost je spojena s možným vznikem rizik. Menší finanční sektor v České republice je charakteristický pro nižší zadlužení soukromého sektoru. Ovšem vzhledem k neustálému růstu úvěrů v domácí ekonomice a procesu oddlužení soukromého sektoru v některých zemích eurozóny lze předpokládat, že dojde k přibližování se k eurozóně.

Symetrické působení jednotné měnové politiky je podmíněno podobnou **strukturou finančních aktiv a pasiv hlavních sektorů** jednotlivých ekonomik. Struktura finanční rozvahy nefinančních podniků v České republice se od podniků v eurozóně mírně liší. Hlavním rozdílem je nižší poměr úvěrů na HDP v České republice. Čistá věřitelská pozice českých domácností je v porovnání s eurozónou přibližně poloviční. Dále je v totožném sektoru rozdíl v míře úvěrového zadlužení, která je také cca poloviční a na straně aktiv vyšší poměr likvidní složky portfolia na úkor složky investiční. Další rozdíl je v preferencích evropských a českých domácností co se týče využití finančních nástrojů v rámci investiční složky aktiv. Všechny zmíněné rozdíly mohou vyvolat asymetrické působení měnové politiky.

Dalším velmi důležitým předpokladem pro úspěšné působení měnové politiky je podobná funkce **úrokového kanálu transmise měnové politiky** v zemích měnové unie. V eurozóně jako celku převládá heterogenita klientských úrokových sazeb, což je jedna z hlavních podmínek pro zajištění symetrického působení jednotné měnové politiky. V České republice dosahuje rozpětí klientských sazeb v porovnání s jednodenními mezibankovními sazbami nižší úrovně než je tomu v eurozóně. Vazba klientských sazeb nefinančním podnikům na tržní sazby je srovnatelná se sledovanými zeměmi. Např. co se týče úvěrů na bydlení, se struktura fixací v tuzemsku přiblížila Německu i eurozóně. Přenos změn úrokových sazeb finančního trhu do klientských sazeb se od eurozóny příliš neliší. Z toho důvodu tento přenos nepředstavuje překážku pro přijetí eura.

Měnová politika je dále ovlivňována rozdíly v rychlosti s jakou se inflace navrací po šoku zpět do rovnováhy. **Strnulost inflace** v České republice ovšem patří mezi země s nižší hodnotou a z pohledu přijetí eura nepředstavuje riziko.

Výsledky analýzy finančních trhů s eurozónou se i nadále řadí mezi země s vyšší mírou sladění. To se u jednotlivých sektorů od roku 2009 mírně zvyšuje. Stupeň **euroizace** v České republice je na nízké úrovni, ovšem pozvolna roste a to především u nefinančních podniků. Postupné zvyšování stupně zavádění eura v podnikovém sektoru je spojeno s proexportní orientací českých podniků a otevřeností ekonomiky. Po dobu kurzového závazku ČNB byl tento trend zesílen nárůstem poptávky po eurových úvěrech. Eurové úvěry byly čerpány jako nástroj kurzového zajištění podniků proti očekávanému posílení koruny po ukončení závazku Českou národní bankou.

5.2.2 Přizpůsobovací mechanismy

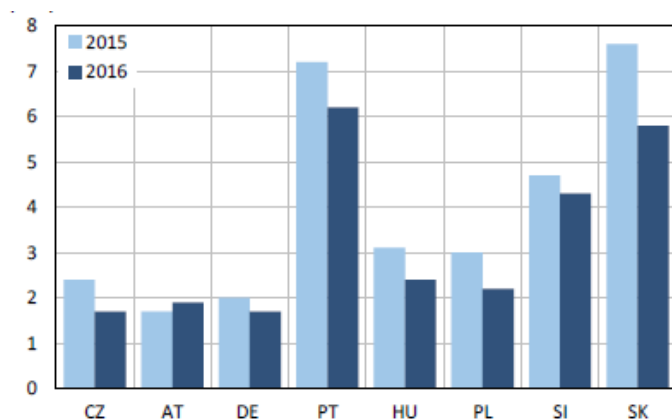
Fiskální politika, stejně jako měnová politika, měla působit proticyklicky a zastávat funkci stabilizačního prvku ekonomického vývoje. Při nesprávném nastavení ovšem může být zdrojem prohlubování makroekonomických nerovnováh. Platí zde pravidlo, že čím vyšší vyrovnanost vládních rozpočtů a nižší míra vládních dluhů, tím vyšší prostor pro působení automatických stabilizátorů a provádění proticyklických diskrečních opatření. Česká rozpočtová politika zaznamenala žádoucí proticyklický charakter v roce 2009, kdy došlo k zavedení protikrizových opatření. Naopak v roce 2010 prostřednictvím fiskální konsolidace došlo ke snížení schodku rozpočtů. To s sebou ale neslo procyklické restriktivní působení a pokles ekonomiky v letech 2012-2013.

V následujících letech 2014-2015 došlo k růstu oživení ekonomiky a to prostřednictvím investic spolufinancovaných fondy z EU. Domácí fiskální pozice se ovšem od roku 2014 zlepšuje a to až na úroveň dosažení strukturálního přebytku sektoru vládních institucí v roce 2016. To je předpokladem pro připravenost fiskální politiky plnit makroekonomickou stabilizační roli v případě přijetí eura.

Celkový dluh sektoru vládních institucí v České republice je v poměru se státy EU i s průměrem eurozóny na nízké úrovni. Pro dlouhodobou udržitelnost dluhu sektoru vládních institucí je klíčové vypořádání se s dopady stárnutí populace a to především v oblasti penzijního systému a systému zdravotní a dlouhodobé péče. Další riziko představuje relativně vysoký a stále rostoucí podíl mandatorních výdajů (výplata důchodů, sociální zabezpečení apod.), který omezuje případná diskreční opatření fiskální politiky. Přestože se připravenost na vstup do eurozóny v tomto ohledu velmi zlepšila, i nadále zůstává fiskální prostor jednou z oblastí, které je třeba věnovat pozornost.

Dalším z významných mechanismů je **trh práce**. V České republice došlo ke zvýšení pružnosti trhu práce především v oblasti rostoucího využívání zkrácených pracovních úvazků v reakci na předešlou ekonomickou krizi. Díky většímu využívání zkrácených úvazků a oddalování odchodu do důchodu dochází v posledních letech ke zvyšování míry ekonomické aktivity. K pozitivnímu vývoji dochází také v oblasti dlouhodobé nezaměstnanosti, jejíž hodnoty jsou v porovnání s ostatními zeměmi jedny z nejnižších. Tuto situaci znázorňuje graf č. 8. Nicméně regionální rozdíly v nezaměstnanosti patří mezi středně vysoké.

Graf č. 8 Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v procentech

Zdroj: Eurostat, 2017

Fungování trhu je ovlivňováno **institucionálními pravidly**, jako např. administrativní nastavení minimální mzdy, jejíž výše se postupně zvyšuje. Ve srovnání s vybranými zeměmi se donedávna řadil k nejnižším, ovšem v současné době se dalším zemím zdola přibližuje rychlým tempem. Dalším zvyšováním minimálních mezd by mohlo ovšem dojít k narušení pružnosti trhu práce. Celkové i implicitní zdanění práce je v České republice poměrně vysoké. Implicitní zdanění zahrnuje sociální i zdravotní pojištění. Nastalé změny v nastavení daní a dávek vyvolaly snížení motivace k práci.

V oblasti **pružnosti trhu zboží a služeb** oproti loňskému roku došlo k lehkému zhoršení a nachází se cca uprostřed srovnávaných zemí. V žebříčku bariér růstu a konkurenceschopnosti došlo v České republice od roku 2007 k mírnému zlepšení. Stále ovšem zůstávají slabinou stav institucí, tempo inovací a efektivita trhu práce. Vzhledem k těmto nedostatkům v podnikatelském prostředí dochází ke snížení pružnosti trhu zboží a služeb.

5.3 Národní plán zavedení eura

Národní plán zavedení eura zveřejnilo Ministerstvo financí České republiky dne 25. října 2006 na internetových stránkách www.zavedenieura.cz, kdy byl schválen usnesením vlády. Od té doby nebyl ovšem aktualizován a to z toho důvodu, že ČR nezměnila postoj vůči přijetí nové měny.

5.3.1 Procedura přijetí eura

Kritéria vstupu do eurozóny jsou dána Smlouvou o fungování EU. Hodnocení o plnění kritérií je sepsáno v konvergenční zprávě a provádí se pravidelně po uplynutí dvou let pro všechny země s dočasnou výjimkou na zavedení společné měny, nebo mimořádně, pokud o to některý z uchazečů požádal.

Procedurální postup je nastaven tak, aby země přešla z dosavadní národní měny na eura vždy 1. ledna určitého roku. Na základě zkušeností ze zavedení měny u jiných zemí lze u ČR vyvodit následující postup.

- Evropská komise a ECB má na starosti **zpracování konvergenčních zpráv**, které zveřejní pravděpodobně v dubnu roku předcházejícímu roku zavedení eura. V nich vyhodnotí, zda je ČR připravena na vstup do eurozóny.

- V případě splnění konvergenčních kritérií doporučí Evropská komise **zrušení výjimky** na zavedení eura. Rozhodnutí o zrušení ovšem předchází souhlas Euroskupiny a konzultace s Evropským parlamentem, kde se k rozhodnutí vyjádří Evropská rada. Tento proces končí většinou na přelomu června a července, kdy je ministry Rady ECOFIN vyhlášeno definitivní vyjádření. Od této chvíle bude mít ČR jistotu, že případy na přijetí eura byly úspěšně dokončeny.
- Dalším krokem je **stanovení přepočítacího koeficientu** neboli neodvolatelného kurzu CZK/EUR, které proběhne na zasedání Rady ECOFIN.
- Posledním krokem procedury přijetí eura je samotné **zavedení eura** v ČR, které může proběhnout v několika možných scénářích.

5.3.2 Scénáře zavedení eura v České republice

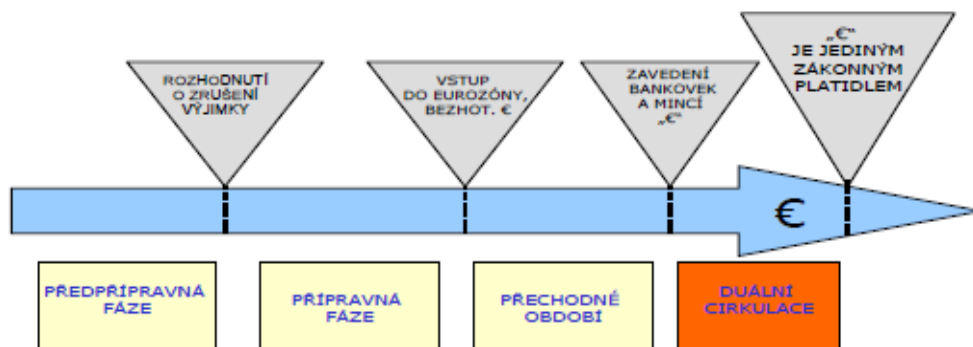
ČNB zveřejnila 3 možné varianty zavedení eura v České republice:

- Scénář s využitím přechodného období, tzv. madridský scénář
- Scénář jednorázového přechodu na euro, tzv. velký třesk (Big Bang)
- Scénář s obdobím postupného zrušení (Phasing –Out)

a) Madridský scénář

Madridský scénář charakterizuje postup s využitím tzv. přechodného období. V tomto období je euro zavedeno nejdříve v bezhotovostní podobě. Jinými slovy bankovky a mince v domácí měně si zachovávají svou platnost, kdežto bankovky a mince v eurech nejsou oficiálním platidlem. Přechodné období může trvat maximálně tři roky. V případě splacení dlužných částek má dlužník možnost volby splatit částku v eurech či domácí měně a částka je připsána v měně, ve které je veden účet věřitele. Případný přepočet je proveden na základě přepočítacích koeficientů a úvěrové instituce za tento přepočet nevybírají kurzové poplatky. V době vzniku eurozóny byl tento postup jediný existující. Madridský scénář je znázorněn na obrázku č. 7.

Obr. č. 7: Madridský scénář zavedení eura

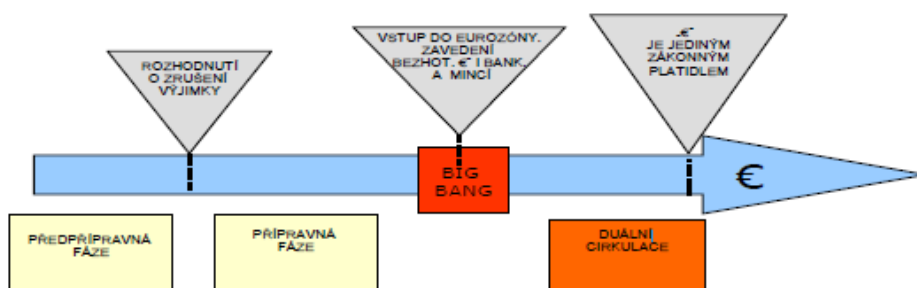

Zdroj: BusinessInfo.cz, 2018

b) Scénář „Velkého třesku“

Scénář „Velkého třesku“, označován jako „Big bang“, popisuje metodu jednorázového zavedení eura. Tedy metodu, kdy se jedná o zavedení bezhotovostního a hotovostního eura ve stejném okamžiku. Nařízení č. 974/98, ve znění pozdějších změn přímo nedefinuje „Velký třesk“. Zmiňuje ovšem možnost zavedení eura v hotovostním i bezhotovostním styku v jednom okamžiku. V momentě zavedení eura v hotovostní podobě mohou znít nové právní nástroje jen v eurech. Nástroje znějící na národní měnové jednotky budou přepočteny dle přepočítacího koeficientu. Průběh tohoto zavedení znázorňuje obrázek č. 8, který je uveden pod textem.

Obr. č. 8: Jednorázové zavedení eura

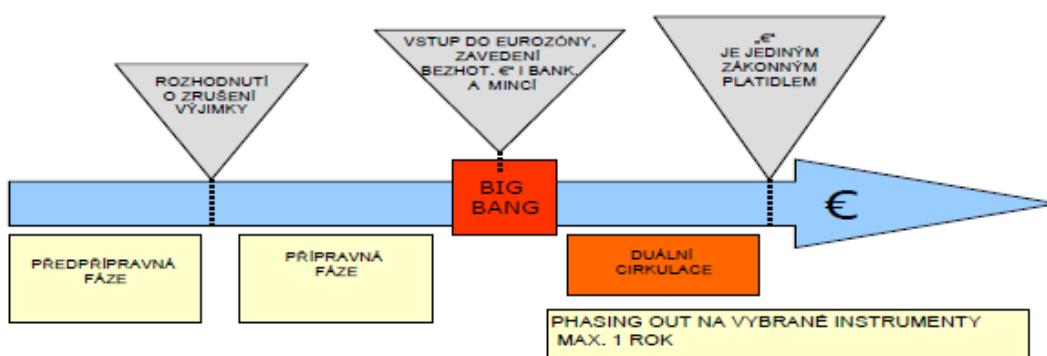

Zdroj: BusinessInfo.cz, 2018

c) Scénář „Phasing-Out“

Scénář „Phasing-Out“ neboli metoda postupného zrušení je možná pouze v případě, kdy dojde k volbě „Velkého třesku“ a nelze jej kombinovat s přechodným obdobím. Jak ukazuje obrázek č. 9, po zavedení eura je možno po dobu maximálně jednoho roku využívat vybrané právní nástroje v národní měně. Při využití tohoto způsobu by měl být časově i věcně omezen na určité oblasti, např. fakturace malých podnikatelů apod. Veškeré placení a účtování je ovšem možné pouze v eurech. Za přepočítání na eura by odpovídal buď příjemce faktury, či ten kdo technicky zajistí platbu, tedy banka pošta atd.

Obr. č. 9: Zavedení eura metodou Phasing-Out

Zdroj: *BusinessInfo.cz*, 2018

5.3.3 Srovnání scénářů

Tato podkapitola srovnává výhody a nevýhody jednotlivých scénářů. Rozdíly mezi nimi jsou poté porovnány v tabulce č. 6 pod textem.

Nevýhodou **Madridského scénáře** je, že proces zavádění eura je mnohem delší, než u dalších zmíněných. Dále v průběhu přechodného období jsou úvěrové instituce povinny vést paralelně účty v domácí měně i v euru. Další nevýhodou přechodného období je, že se lehce může změnit v období dlouhé duální cirkulace národní měny a eura. ČNB ovšem říká, že na základě zkušeností zemí z 1. vlny by přechodné období trvalo méně než 3 roky, doba je odhadována na délku jednoho roku. Na druhou stranu výhodou přechodného období je možnost rozfázování opatření k zavedení eura (např. ražba mincí s národní stranou, předzásobení ekonomiky bankovkami a mincemi apod.) (ČNB, 2006)

Mezi Výhody „**Velkého třesku**“ lze zahrnout fakt, že tento koncept je jasnější a přehlednější pro všechny subjekty, které se zúčastní. Z hlediska nákupu se bude pravděpodobně jednat o nejlevnější variantu a lépe vyhovuje podmínkám, kdy euro existuje. Další výhodou je, že na Slovinsku již Velký třesk úspěšně proběhl. Na druhou stranu mezi nevýhody bezesporu patří fakt, že oproti madridskému scénáři je náročnější na koordinaci a přípravu soukromého a veřejného sektoru, jelikož se vše musí odehrát v jeden okamžik. Česká republika má ovšem zkušenosti z přechodu na českou korunu z roku 1993 (Ekonom, 2007).

Výhodou scénáře **Phasing-Out** je, že dává více času na přizpůsobení subjektům veřejného i soukromého sektoru. Subjekty mají od zavedení eura ještě cca rok možnost používat staré právní nástroje, jako např. faktury, účtenky atd. Naopak nevýhodou této metody je, že u finančních zprostředkovatelů by došlo k prodloužení doby přechodu, což by pravděpodobně vyvolalo dodatečné náklady spolu se snížením transparentnosti. Mezi další nevýhodou lze považovat i skutečnost, že tento scénář v praxi ještě neproběhl, ovšem odpovídá „standardnímu“ scénáři (ČNB, 2006).

Tab. č. 6: Rozdíly mezi jednotlivými scénáři

Operace/užití právního nástroje po vstupu do eurozóny	Madridský scénář	Velký třesk	Phasing-Out
Vedení účtu v národní měně	ANO	NE	NE
Bezhotovostní transakce v národní měně	ANO	NE	NE
Hotovostní platby v národní měně	ANO	NE	NE
Hotovostní platby v eurech	NE	ANO	ANO
Vydávání faktur aj. v národní měně	ANO	NE	ANO

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČNB, 2018

NKS, jež je Centrálním pracovním orgánem pro koordinaci technických příprav na zavedení eura v ČR, se po provedení analýz jednoznačně shodla, že scénář „Velký třesk“ je nejvhodnější metodou zavedení eura v České republice (ČNB, 2006).

5.3.4 Zavedení eurového oběživa

Dle odhadů ČNB bude při zavádění eura nutno vpravit do oběhu až 250 miliónů kusů eurobankovek a cca jednu miliardu euromincí. Počáteční nápor přívalu nové měny bude nejen technicky, ale také časově velice náročné. Proces přijetí bude organizačně probíhat po linii více procesů, které budou pečlivě koordinovány. Plán zavedení neopomíná ani podnikatele či veřejnost.

- **Prvotní dodávky eurobankovek** budou po dohodě s ECB zapůjčeny ze zásob některých členských centrálních bank Eurosystemu. Z důvodu využití zapůjčení bude ČNB povinna vypracovat odhad potřebného množství bankovek včetně logistických zásob. Bankovky, které budou ČR zapůjčeny, budou spláceny z tvorby bankovek, které bude ČNB zajišťovat v následujících letech.
- Přípravné práce **prvotní dodávky euromincí** budou zahájeny nejméně tři roky před plánovaným zavedením eura. Přípravné práce souvisí s výběrem motivů pro národní stranu mince. Výroba a doprava euromincí bude možná až po ukončení výjimky na zavedení eura a bude rozdělena mezi více výrobců.
- **Předzásobení bank** bude probíhat přibližně tři měsíce před zavedením eura, kdy ČNB zapůjčí bankám eurové oběživo. Bankovky a mince, které byly zapůjčeny, nebudou moci být zařazeny do oběhu před přechodem na euro.
- **Druhotné předzásobení nefinančních podniků** se bude konat cca měsíc před zavedením eura. Banky budou moci vybraným nefinančním podnikům (obchody, provozovatelé bankomatů apod.) poskytnout eurové oběživo. Nefinanční podniky ovšem nebudou moci oběživo vpustit do oběhu dříve než v den přechodu na euro. Předzásobení veřejnosti nebude povoleno.
- Vzhledem k faktu, že je euro existující měna, mohou se všechny zúčastněné subjekty předzásobit hotovostí **nákupem eurového oběživa** za tržní cenu.
- **Startovací balíčky pro domácnosti a podniky** si bude možné zakoupit před oficiálním zavedením měny. Hlavní funkcí balíčku je seznámení se s měnou a dále základní peněžní zajištění během prvních dnů po zavedení eura. Úkolem balíčku je předzásobení hotovostí podnikatelů. Předpokládá se ovšem, že velké množství společnosti se předzásobí samostatně tak, jak je popsáno v předchozím bodě. Důvodem tohoto předpokladu je, jak vyplývá z následujícího

dotazníkového šetření, že většina z dotázaných již euro využívá. Proto je pravděpodobné, že na společnou měnu přejde postupně a bez větších problémů, jelikož zkušenosti se společnou měnou již má. Startovací balíčky tudíž budou vhodné spíše pro společnosti, které obchodují v tuzemsku a euro doposud nepoužívaly.

- **Zásobení a konverze bankomatů** bude muset proběhnout v relativně krátkém čase. Provozovatelé bankomatů budou povinni zajistit změnu softwaru, hardwaru a naplnění bankomatů tak, aby nebyl narušen oběh hotovosti.

5.3.5 Stažení korunového oběživa

Ode dne přijetí eura se euro stává oficiální měnou nahrazující českou korunu. Plná adaptace hotovostního oběhu eura bude vyžadovat stažení veškerých českých bankovek a mincí. V tomto směru se uvažuje s využitím více kanálů a jejich kombinací tak, aby došlo k nahrazení české koruny eurem v co nejkratším časovém horizontu.

Výměna hotovosti

Počínaje dnem zavedení eura bude na pobočkách ČNB a vybraných subjektů možnost výměny českých bankovek a mincí za eura. Národní plán zavedení eura uvažuje s bezplatnou výměnou po dobu minimálně šesti měsíců od data zavedení. Výměna hotovosti bude zákonem upravena. Zákon stanoví např. maximální počet kusů bankovek nebo mincí na výměnu, či minimální hodnotu.

Po uplynutí možnosti bezplatné výměny u vybraných subjektů, bude tuto možnost nabízet již jen ČNB a její pobočky. Mince bude možno směňovat po dobu pěti let (doba prekluze). O době výměny bankovek bude rozhodnuto dodatečně. Možnost výměny ovšem bude stanovena v řádu desítek let.

Duální oběh

Součástí výměny bankovek a mincí bude duální oběh, někdy zvaný jako paralelní oběh nebo duální cirkulace. Během tohoto období bude možno platit českými korunami i eurem současně. Národní plán uvažuje s duálním oběhem o délce dvou kalendářních týdnů od data zavedení eura. Po uplynutí této doby tuzemské bankovky a koruny pozbudou vlastnosti zákonného platidla.

V tomto období je potřeba klást zvýšené nároky na obchodníky. Ti budou povinni přijímat české bankovky a mince a zároveň budou vydávat zpět pouze v eurech. To přispěje k rychlému stažení korunových bankovek a mincí. Pro obchodníky to ovšem může znamenat velký zásah do podnikání. Podniky by neměly podcenit fázi předzásobení a využití startovacích balíčků. Vhodné by bylo, aby před zavedením společné měny společnosti využily zaškolovacích systémů a seznámily zaměstnance s eury.

Uložení hotovosti na účet

Nejvhodnějším způsobem výměny bankovek a mincí je jejich uložení na bankovní účet, kde banka provede bezplatnou výměnu korunových částek na eurové. Tím že si občané vyberou eurovou hotovost z bankomatu, se vyhnou fyzické výměně a absolvování front, které mohou po přijetí eura vzniknout.

Pro podnikové subjekty platí naprosto stejný postup. Uložení volných peněžních zdrojů na účet dosáhnou společnosti bezplatné výměny a dále dostatečného obnosu eur, díky kterému budou moci provádět transakce v eurech, popř. po přijetí českých korun v eurech vracet

Korunové bankovky a mince budou shromažďovány na pobočkách ČNB, kde budou následně likvidovány.

5.3.6 Podniky po zavedení eura

U **veškerých půjček**, které podniky mají, budou zachovány stejné podmínky. Úrokové sazby se měnit nebudou. Jedinou změnu budou představovat splátky včetně úroků, které budou již probíhat v eurech.

Po zavedení eura v České republice budou správce daně i daňové subjekty vykazovat veškeré údaje pro daňové účely v eurech. Výjimku tvoří **daňová přiznání**, která budou podána za období před přijetím eura, a tudíž budou peněžní sumy vykazovány v českých korunách. V tomto případě bude daňový subjekt povinen daň přepočítat na eura prostřednictvím oficiálního přepočítacího koeficientu. Pokud bude daňové přiznání podáno v období duálního oběhu, bude daň moci být placena v korunách i eurech. Po uplynutí tohoto období již jen v eurech.

Společnosti, jež si před zavedením eura pořídily **dlouhodobý hmotný, či nehmotný majetek**, budou povinny ho přepočíst. Bude potřeba přepočíst pořizovací cenu majetku

spolu se sumou opravek ke dni zavedení eura opět prostřednictvím přepočítacího koeficientu. Odpisy se počítají dle odpisového plánu, který bude sestaven účetní jednotkou, z přepočtené pořizovací ceny v eurech. Poslední rok odpisování bude upraven tak, aby majetek byl odepsán do výše ocenění v účetnictví.

Platnost smluv a jiných právních nástrojů nebude po zavedení eura ovlivněna. Veškeré smlouvy obsahující údaje v českých korunách zůstanou nadále platné. Hodnoty v korunách budou považovány za přepočítané hodnoty v eurech.

Veškeré **náklady spojené s přechodem** na společnou měnu si podnik bude povinen uhradit sám. Stát poskytne podnikatelským subjektům jasné a včasné informace, které jim co nejvíce usnadní přechod na euro.

6 DOPADY NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ – DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření bylo provedeno v březnu 2018 a sbírání dat probíhalo po dobu jednoho měsíce. Celkem bylo osloveno 169 firem, načež zpětnou vazbu prostřednictvím dotazníku poskytlo 50 firem. Návratnost šetření tedy byla tedy 29,59 %.

Firmy byly oslovovány prostřednictvím emailu, ve kterém jim byl zaslán online vytvořený dotazník, v němž mohly zaškrtnout své odpovědi a následně dotazník jednoduše odeslat zpět.

Firmy byly vybrány náhodně prostřednictvím seznamu, který je zveřejněný na internetových stránkách <https://infirmy.cz/>. Zde je databáze firem rozdělena do jednotlivých skupin, jako jsou např. obchod a služby, ubytování a stravování atd. Firmy byly vybrány tak, aby byla oslovena firma z každé skupiny.

Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit přístup a názory tuzemských podniků na vstup ČR do eurozóny. Samotný dotazník byl rozdělen do dvou hlavních částí, kdy první část se týkala zjištění o zapojení podniků a druhá část zkoumala připravenost podniků pro přijetí eura. Zástupci firem zde měli i prostor k vyjádření, zda jsou pro či proti vstupu do eurozóny. Celkem bylo v dotazníku položeno na 12 otázek, kdy některé byly povinné a některé nepovinné.

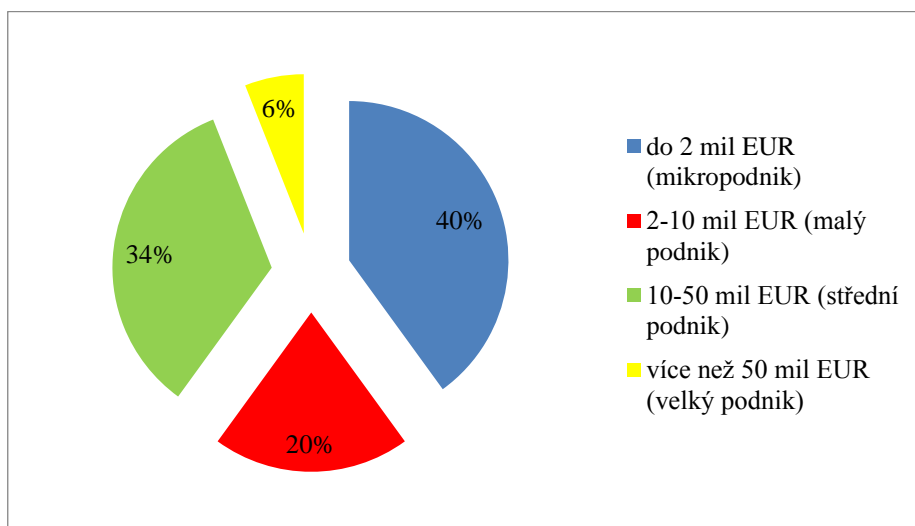
První část dotazníku týkající se zapojení podniků obsahovala 7 otázek. Kde v první otázce měly firmy za úkol zařadit se do určité kategorie dle velikosti obrátu. Podniky byly rozděleny na mikropodnik, malý podnik, střední podnik a velký podnik. Dále jsou v této části dotazníku otázky týkající se používání eura a otázky zabývající se názory na vstup ČR do eurozóny.

Druhá část dotazníku týkající se připravenosti podniku na vstup do eurozóny obsahuje 5 otázek. V dotazníku jsou otázky ptající se, zda podniky již začaly s přípravou na přijetí eura a dále zda využívají zajištění proti kurzovým rizikům, na tuto otázku dále navazuje otázka týkající se forwardů. Celý dotazník je k dispozici v příloze A.

6.1 Jak velký byl obrat ve Vaší společnosti v roce 2017?

První otázka týkající se velikosti obrátu za rok 2017 byla položena z důvodu rozdělení podniků do následujících kategorií: mikropodnik, malý podnik, střední podnik a velký podnik. Jak zobrazuje graf č. 9 pod textem, dotazníkového šetření se zúčastnily podniky ze všech kategorií. Největší zastoupení měly mikropodniky, tedy podniky s obrátem do 2 milionů eur, těch odpovědělo 20 (40 %). Druhou největší skupinou je skupina středních podniků. Středních podniků se zúčastnilo 17, tedy 34 %. Malých podniků se na dotazníkovém šetření podílelo 20 %, tedy 10 respondentů a poslední skupina velkých podniků je zastoupena pouze ze 6 % (3 respondenti).

Graf č. 9 Jak velký byl obrat ve Vaší společnosti v roce 2017?

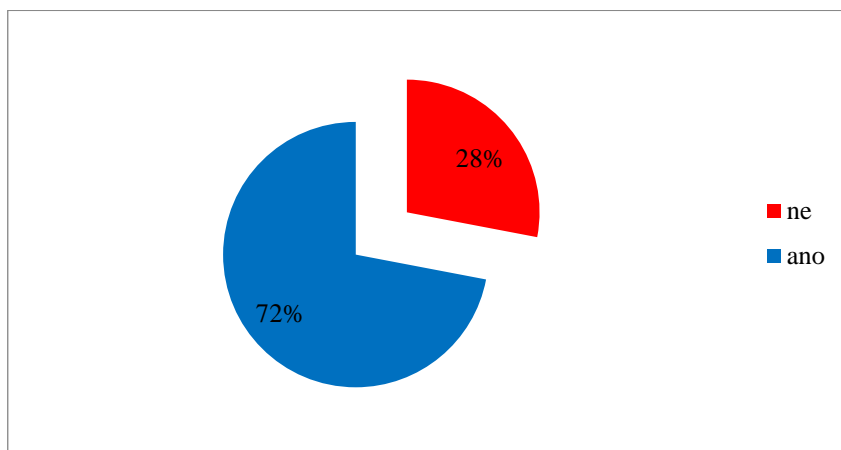

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.2 Obchoduje Vaše společnost se zeměmi eurozóny?

Druhá otázka dotazníku se týkala obchodování společností s eury. Zde měli respondenti pouze dvě možnosti na výběr, tedy ano a ne. Jak ukazuje graf č. 10, 36 dotázaných z celkových 50, kteří tvoří více, než 70 % odpověděli, že se zeměmi patřící do eurozóny obchoduje a zbylých 14 respondentů, konkrétně 28 % obchoduje buď jen v tuzemsku, nebo mimo země eurozóny. Z této otázky ovšem není jasné, zda společnosti využívají také eura, proto byla položena otázka následující.

Graf č. 10 Obchoduje Vaše společnost se zeměmi eurozóny?

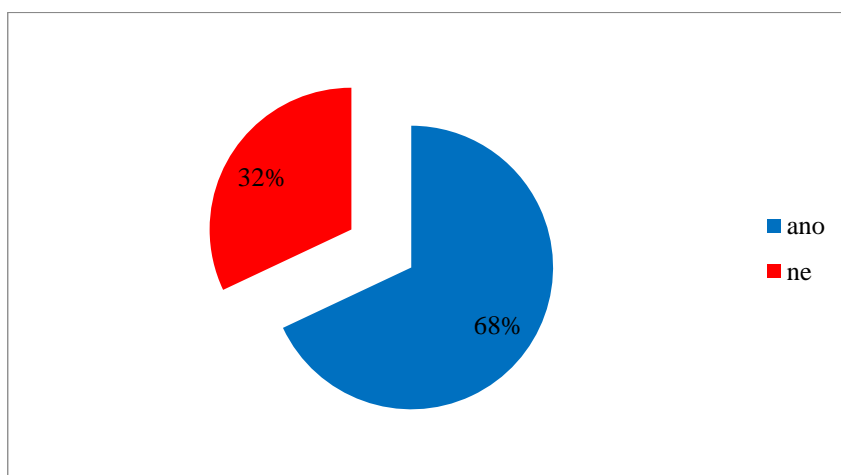

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.3 Používá Vaše společnost eura?

Třetí otázka, kterou znázorňuje graf č. 11, se respondentů ptá, zda využívají při obchodování eura. Tato otázka patřila mezi povinné, a proto na ni odpovědělo všech 50 respondentů. 34 dotázaných odpovědělo, že eura využívá, to vytvořilo 68 %, zbylých 16 odpovědělo negativně. Mezi negativně odpovídající patřily pouze mikropodniky a malé podniky. Mikropodniků, jež odpověděly ne, bylo 14 z celkových 20 a zbytek, tedy dva respondenti spadali do kategorie malých podniků.

Graf č. 11 Používá Vaše společnost eura?

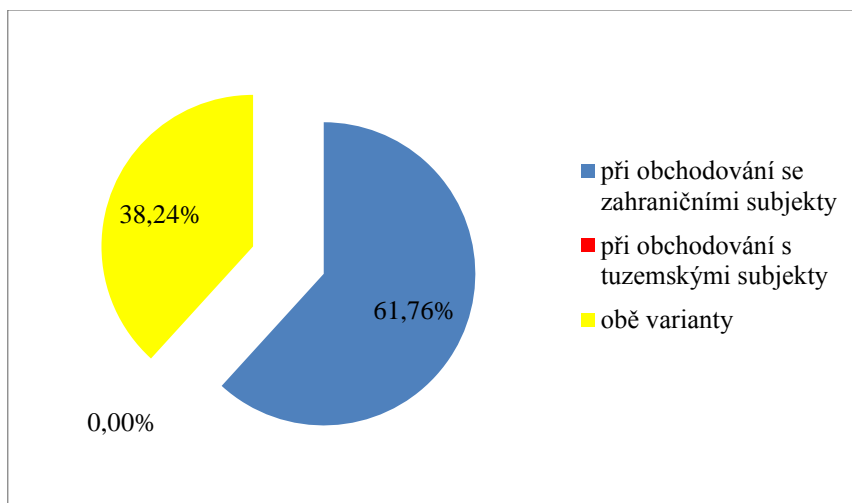

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.3.1 Pokud ano, jak?

Tato otázka byla podmíněna otázkou předchozí. Pokud dotazovaná společnost odpověděla na předchozí otázku kladně, postoupila k této otázce.

Graf č. 12 Způsoby obchodování s eury?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

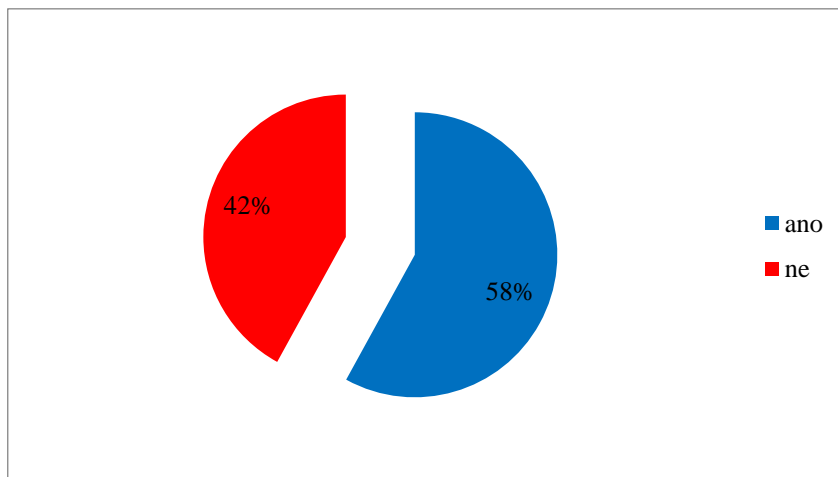
Jak z grafu č. 12 vyplývá, respondenti měli na výběr ze tří možností. Společnosti mohou používat eura prostřednictvím obchodování se zahraničními subjekty, při obchodování s tuzemskými subjekty, nebo při obou zmíněných možnostech. Této otázky se zúčastnilo 34 dotázaných společností. Z celkového počtu 34 odpovědělo necelých 62 % (21 respondentů), že eura využívají pouze při obchodování se zahraničními subjekty. Zbylých 13 dotázaných odpovědělo, že eura využívá nejen při obchodování se zahraničními subjekty, ale také se subjekty tuzemskými (38,24 %). Třetí možnost, kde eura společnost využívá pouze na území České republiky, nevyužil nikdo. Z této odpovědi lze vyvodit, že podniky v České republice začínají více věřit ve vstup ČR do eurozóny a využívá eura nejen při zahraničních platbách. Fakt, že podnikatelé využívají eura i při tuzemských platbách by mohl být považován jako přípravný krok pro budoucí přijetí eura.

6.4 Jste pro vstup ČR do eurozóny?

Ve čtvrté otázce se dotazované společnosti vyjadřují, zda jsou pro, či proti vstupu České republiky do eurozóny. I této otázky se zúčastnilo všech 50 respondentů. V následujícím grafu č. 13 vyplývá, že názory jsou vcelku vyrovnané, avšak větší díl

zastupuje pozitivní odpověď. Kladně odpovědělo 29 dotázaných a zbylých 21 tvořících 42 % odpovědělo záporně.

Graf č. 13 Jste pro vstup ČR do eurozóny?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

Na tuto otázku dále navazovaly další dvě odpovědi, které byly nepovinné a společnosti zde mohly vyjádřit svůj názor.

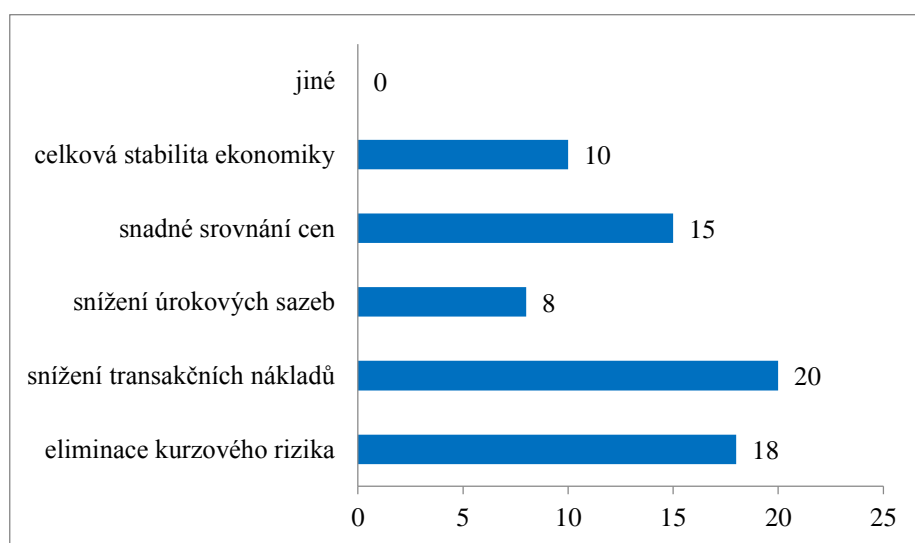
6.4.1 Důvody pro vstup ČR do eurozóny

V této nepovinné otázce mohli respondenti vyjádřit, z jakého důvodu jsou pro vstup České republiky do eurozóny. Otázka byla vytvořena z předem určených možností, kde respondent mohl vyznačit, s čím souhlasí. Dále zde byl prostor pro vyjádření myšlenek, které v nabídce nebyly uvedeny. Tuto variantu mohl dotázaný vypsát do políčka „jiné“. Otázka byla omezena shora, kdy dotázaní mohli zaškrtnout maximálně tři odpovědi. Celkem na tuto otázku odpovědělo 29 společností. Z grafu č. 14 lze vyzorovat, že všichni dotázaní zde využili pouze připravené nabídky možností, tudíž možnost „jiné“ je zde uvedena s nulou.

Připravená nabídka obsahovala následující: celková stabilita ekonomiky, snadné srovnání cen, snížení úrokových sazeb, snížení transakčních nákladů a eliminace kurzového rizika. Nejčastěji respondenti vyznačovali možnost snížení transakčních nákladů, kdy společností po vstupu ČR do eurozóny odpadá povinnost vést dvojí účetnictví. Tuto možnost vnímalo jako výhodu 20 dotázaných společností. Se snížením transakčních nákladů úzce souvisí druhá nejpočetnější odpověď, tedy eliminace kurzového rizika, která získala 18 hlasů. Kvůli kurzovému riziku mohou podnikatelé

přijít o nemalé částky a sledují proto vývoj jednotlivých kurzů. Po vstupu ČR do eurozóny tuzemské společnosti již nebudou muset kurzy sledovat, jelikož přijmou společnou měnu euro. Jako třetí největší výhodu vnímají společnosti snadné srovnání cen, kdy již nebudou muset přepočítávat eura na české koruny a naopak. 10 respondentů se rozhodlo pro zaškrtnutí cenové stability ekonomiky a zbylých 8 se rozhodlo pro snížení úrokových sazeb.

Graf č. 14 Důvody vstupu ČR do eurozóny

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

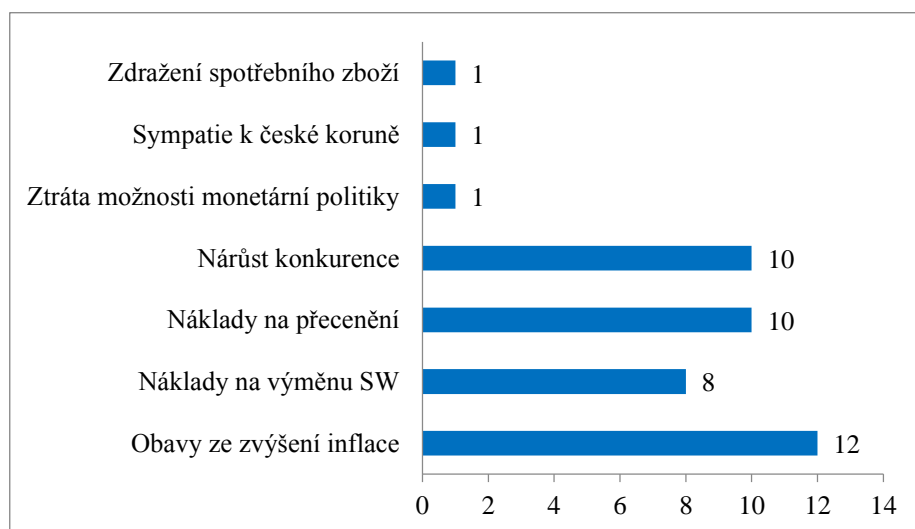
6.4.2 Důvody proti vstupu ČR do eurozóny

I tato otázka má nepovinný charakter a stejně jako v předchozí otázce, i zde mohli respondenti vyjádřit svůj názor a vypsát důvody, proč nechtějí, aby Česká republika vstoupila do eurozóny. V porovnání s předchozí otázkou, možnosti vyjádření důvodů proti, se zúčastnilo méně respondentů. Zde odpovědělo o 6 společností méně, tedy 23. I zde byl prostor pro volné vyjádření v podobě otevřené odpovědi „jiné“ spolu s předem připravenými možnostmi.

Do připravené nabídky možností byly zahrnuty následující: nárůst konkurence, náklady na přecenění, náklady na výměnu SW a obavy ze zvýšení inflace. Na rozdíl od předchozí otázky, zde někteří respondenti možnost vypsání vlastní myšlenky využili. Celkem tři společnosti zde vyjádřili názor, který nebyl v nabídce. Jeden z dotázaných mikropodniků jako důvod proti vstupu do eurozóny uvedl sympatie k české koruně, kdy např. česká koruna již nepoužívá halíře v hmotné podobě, kdežto u eur existují centy.

Další názor mikropodniku, který se objevil, byla ztráta možnosti monetární politiky. V případě vstupu ČR do eurozóny ČNB ztrácí tuto funkci a přebírá ji ECB. Česká republika bude povinna podřídit se rozhodnutím vycházející od Evropské centrální banky. Někteří podnikatelé mohou získat dojem, že po vstupu do eurozóny nebudou upřednostňovány zájmy tuzemských společností. Poslední nevýhoda, která nebyla uvedena v nabídce, je obava ze zdražení spotřebního zboží. Tuto možnost uvedl jeden z malých podniků. Jak již ale bylo uvedeno v kapitole 3.2 Nevýhody členství v eurozóně, tato nevýhoda nebyla potvrzena. Došlo sice ke zvýšení cen některých statků či služeb, některé ale naopak stagnovaly či dokonce zlevnily. Z toho důvodu je tedy obava ze zdražení naprosto neopodstatněná. Nejpočetnější odpovědí byla obava ze zvýšení inflace, která je úzce spojena s předešlou nevýhodou zdražování spotřebního zboží. Druhou nejčastější odpovědí, kterou označilo 10 respondentů, byly nárůst konkurence a náklady na přecenění. První zmíněná nevýhoda byla označena především středními podniky, které mají obavy z toho, že by se tuzemští zákazníci mohli rozhodnout pro společnost z některé země eurozóny, naopak mohou se jim otevřít nové možnosti, jelikož dojde k nárůstu potenciálních zákazníků. Druhá zmíněná nevýhoda byla označena především mikropodniky a dále malými podniky, pro které by tyto náklady mohly představovat značné částky. Poslední možností, pro kterou se rozhodlo 8 z dotazovaných, byly náklady na výměnu SW, které budou přizpůsobeny na transakce v eurech.

Graf č. 15 Důvody proti vstupu ČR do eurozóny

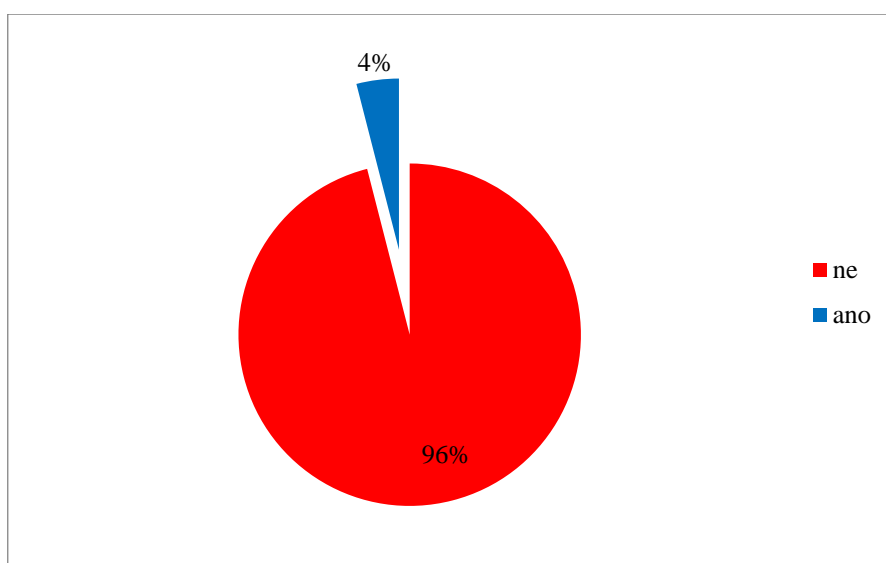

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.5 Začali jste již s přípravou na přijetí eura?

Tato povinná otázka již spadá do druhé části, která má za úkol zjistit připravenost podniků na přijetí eura. Otázka odpovídá, zda se tuzemské podniky již připravují na přijetí eura Českou republikou a snaží se tak rozložit případné náklady spojené s přijetím nové měny či nikoli. Jak vyplývá z grafu, 48 respondentů z celkových padesáti, tvořících 96 % odpovědělo, že s přípravou ještě nezačalo. Zbýlých 6 %, tedy 2 dotázaní uvedli, že s přípravou již začali.

Graf č. 16 Příprava na přijetí eura

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.5.1 Pokud jste již začali, jak?

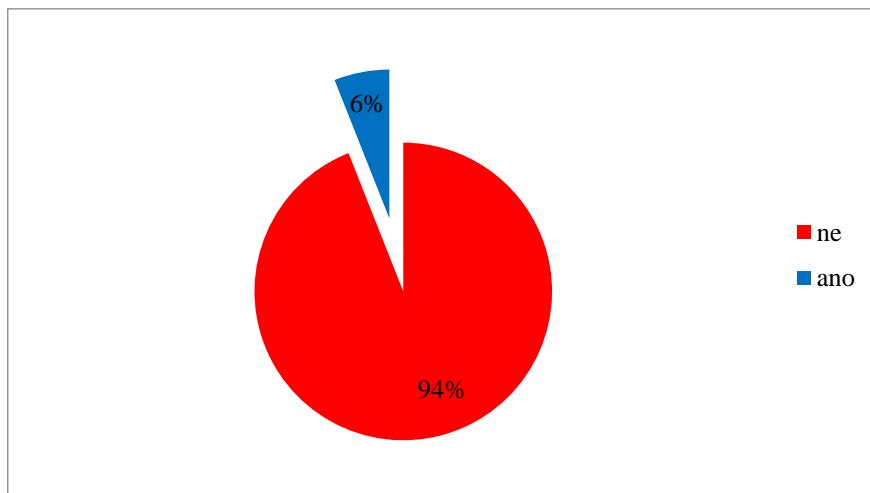
Tato otázka je podmíněna otázkou předchozí. Pokud společnost odpověděla, že s přípravou již začala, přešla k této otázce, která měla tudíž nepovinný charakter. Tentokrát byla otázka otevřená. Oba střední podniky, které odpověděly, že s přípravou již začaly, odpověděly shodně, a to že již zahájily školení zaměstnanců na práci s eury.

6.6 Zajišťuje se Vaše společnost proti kurzovému riziku?

Šestou otázkou v pořadí byla otázka, zda se tuzemské společnosti zajišťují proti kurzovému riziku, mimo využívání forwardů, které jsou zahrnuty v otázce č. 7. Téměř všichni odpověděli, že se proti němu nezajišťují. Mezi tyto respondenty ovšem spadají i

společnosti, které euro ve svém podnikání nepoužívají. Jak lze vidět v následujícím grafu č. 17, 6 %, tedy 3 respondenti odpověděli kladně.

Graf č. 17 Zajištění proti kurzovému riziku

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.6.1 Pokud se zajišťujete, jak?

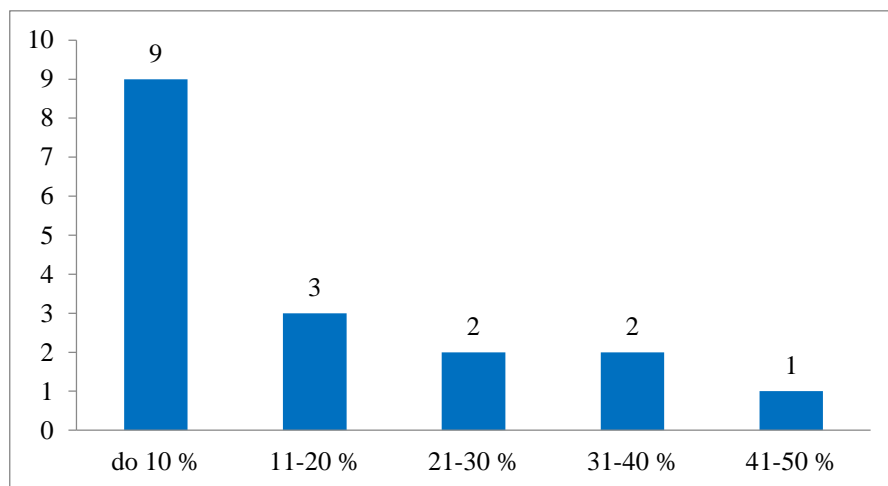
Tato otázka navazuje na otázku předchozí. Kdy pokud se společnosti proti riziku zajišťují, zde měli možnost vyjádřit se jak. Z celkových tří společností, které se proti němu zajišťují, ovšem odpověděl pouze jeden. Střední firma, která odpověděla, uvedla, že jako nástroj na zajištění se proti riziku využívá služeb své banky. Tato firma uvedla, že využívá služeb banky ČSOB. Tato banka nabízí svým klientům možnost ochrany proti nepříznivému vývoji devizového kurzu, zajištění kurzu pro konkrétní zakázku či toky v cizí měně, lepší kalkulování a plánování finančních nákladů a výnosů, nebo podílení se na pozitivním vývoji kurzu prostřednictvím opčních strategií. (ČSOB, 2018)

6.7 Z jaké části využívá Vaše společnost forwardy?

Poslední otázky dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 17 respondentů. Jak ukazuje graf č. 18, největší zastoupení ve využití forwardů vykazuje rozmezí do 10 %, které zaškrtnulo 9 respondentů, z toho 4 malé podniky a 5 středních podniků. Druhou nejčastější odpovědí je využití v rozmezí 11-20 %, které vybral jeden malý podnik a dva střední podniky. Následující rozmezí 21-30 % využívá jeden velký a jeden střední podnik. Rozmezí od 31-40 % využívají také jen dva subjekty, opět střední a velký

podnik. Poslední, nejvyšší zvolené rozmezí 41-50 % využívá pouze jediný velký podnik.

Graf č. 18 Využití forwardů

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.8 Zhodnocení dotazníku

Jak již bylo zmíněno, dotazníkové šetření bylo rozděleno do dvou základních částí. První část se týkala zjištění o zapojení podniků a druhá část zkoumala připravenost podniků pro přijetí eura. I přes nižší získaný vzorek lze z dotazníku vyvést následující závěry.

První část bezesporu ukazuje, že většina firem, která se zapojila do dotazníkového šetření, nehlédě na velikosti, používá euro a také obchoduje se zeměmi eurozóny. Velké procento dotázaných také odpovědělo, že eura již používá i při obchodování s tuzemskými podniky. Tento fakt ukazuje, že podniky berou euro jako plnohodnotnou a konkurenceschopnou měnu, kterou jsou schopni nahradit českou korunou. Díky tomu, že euro používají při obchodování v tuzemsku již nyní, získávají cenné znalosti a zkušenosti do budoucna.

Otázka týkající se názoru na vstup ČR do eurozóny byla vyrovnaná, ale přece jen lehce převažuje spíše názor podporující vstup. Následovně se tuzemské podniky konkrétně vyjadřovaly, z jakých důvodů zastávají názor pro či proti. I zde se objevilo více důvodů pro vstup České republiky do eurozóny. Jako velkou výhodou vstupu vnímají tuzemské podniky snížení transakčních nákladů, do kterých spadá např. povinnost vést dvoji

účetnictví či nutnost vedení devizových účtů, spolu s eliminací kurzového rizika. Tyto dvě výhody spolu velice úzce souvisí. Eliminace kurzového rizika je jednou ze zásadních výhod, které vnímají nejen české podniky, ale i tuzemští spotřebitelé. V případě přijetí společné měny totiž všem zapojeným subjektům odpadne nutnost sledování kurzových výkyvů, které ovlivňují výsledný zisk, či u spotřebitelů výslednou směněnou hodnotu. Dále by podnikům zanikla nutnost zajištění, která proti kurzovým rizikům využívají. V případě kdy si na zajištění proti riziku najmou třetí stranu (např. banku), je i tato služba zpoplatněna a tudíž by došlo k ušetření dalších finančních prostředků. Jako další výhody respondenti vnímají snadné srovnání cen, celkovou stabilitu ekonomiky a snížení úrokových sazeb.

Ovšem spolu se vstupem do eurozóny se zde vyskytují i jisté nevýhody. Jako největší nevýhodu dotazovaní vnímají obavy ze zvýšení inflace, která je úzce spojena se zvyšováním cenových hladin statků a služeb. Tato obava ovšem nebyla statistickými údaji potvrzena, jak již bylo popsáno v kapitole popisující nevýhody plynoucí z přijetí eura. Nabízí se zde tudíž otázka, zda by Česká republika neměla tuzemské obyvatele obeznámit s těmito fakty, aby nedocházelo ke špatnému chápání a zbytečným obavám.

Mezi další nevýhody uvedly tuzemské společnosti nárůst konkurence. Obava z nárůstu konkurence je zcela oprávněná. Vstupem České republiky do eurozóny se rozšíří trh, který s sebou nese nemalé množství konkurentů. Na druhou stranu přijetím eura se Česká republika stane součástí většího celku, který obsahuje také velké množství potenciálních zákazníků, díky kterým může naopak dojít k nárůstu poptávky po tuzemských firmách. Jako další nevýhody respondenti uvedli náklady na přecenění a výměnu SW. Náklady spojené s přijetím eura jsou často uváděným důvodem, proč podniky nechtějí euro přijmout. Těmto nákladům se bohužel vyhnout nedá, ovšem dá se to řešit postupně a dopředu tak, aby se náklady rozložily do delšího časového období a pro společnosti to bylo únosnější. Jako příklad lze uvést, že pokud budou společnosti měnit softwary již teď, bylo by vhodné zvolit takový, který již počítá s přijetím eura. Jako další příklad lze uvést pokladny, které již budou umět tisknout paragony, kde budou výsledné částky uvedeny i v eurech. Objevily se dále obavy ze ztráty možnosti monetární politiky a sympatie k současné měně.

Druhá část týkající se připravenosti tuzemských podniků na vstup České republiky do eurozóny začala otázkou, zda s přípravou podniky již začaly. Drtivá většina dotázaných

odpověděla, že ne. Lze se tedy domnívat, že právě těchto 96 % respondentů nevnímá přijetí eura v České republice jako otázku současnosti a se svými přípravami vyčkávají až na stanovení konkrétního data vstupu do eurozóny. Pouze dva respondenti z celkových padesáti odpověděli, že s přípravou již začali. Na doplňující otázku jak s přípravou začali, oba odpověděli shodně a to že proškolují své zaměstnance na práci s eury. Zkušenosti a znalosti načerpané prostřednictvím tohoto školení bude společností v budoucnu jen ku prospěchu a dopomůže jim ke snadnějšímu začlenění do provozu s cizí měnou.

Další otázkou v této části bylo, zda se společnosti zajišťují proti kurzovému riziku jinak, než forwardy. I zde drtivá většina společností odpověděla záporně. Pouze tři respondenti uvedli, že se proti němu zajišťují. Jako způsob zajištění se zde objevilo využití banky, která jako jednu ze svých služeb nabízí zajištění proti kurzovému riziku. Daleko více společností ovšem využívá právě forwardy, jako způsob zajištění proti riziku. To vyplývá z poslední otázky, kde 17 respondentů z padesáti uvádí, že je využívá. Nízké procento společností, které se proti kurzovému riziku zajišťují, je dáno také tím, že spousta společností o možnostech zajištění ani neví. Mezi nejznámější patří právě forwardy, kdy si společnost domluví nákup či prodej aktiva v budoucnu za současný kurz. Ovšem nejsou jedinou možností. Mezi další možnosti patří využití měnových opcí, okamžitý nákup cizí měny či zajištění obchodování pouze v jedné měně.

Z dotazníkového šetření lze tedy shrnout, že tuzemské společnosti jsou spíše pro vstup České republiky do eurozóny, ovšem přípravy na přijetí eura doposud nepodnikají, jelikož vstup nevnímají jako aktuální. Z druhé části dotazníku lze vyvodit, že příprava podniků na vstup prakticky neprobíhá.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce je věnována tématu eurozóny. Téma přijetí společné měny v České republice není příliš diskutovatelné, ačkoliv jak vyplývá z této práce, Česká republika plní všechna vstupní kritéria s výjimkou jednoho. Na splnění kritéria účasti v mechanismu směnných kurzů v současné době ČR již začala pracovat, jelikož ČNB ukončila své intervence. I přes tyto skutečnosti nedochází v tuzemsku k přípravám na přijetí společné měny. Téma eurozóna a přijetí eura v České republice je dle autora této práce téma diskutované pouze v období předvolebním a volebním. V tomto období většina politických stran zastane názor pro či proti přijetí eura za účelem získání co největšího počtu voličů. Z důvodu rozsáhlosti tohoto tématu, tato práce uvádí i informace, které ovlivňují celou ekonomiku a následně i firmy.

Cílem této práce je objektivní zhodnocení eurozóny a uvedení důvodů pro a proti vstupu do ní. Dílčími cíli jsou v první řadě charakteristika pojmu eurozóna, dále uvedení podmínek vstupu do eurozóny, které jsou obsaženy v konvergenčních kritériích, popsání jednotlivých výhod a nevýhod a zhodnocení možných dopadů na podnikatelské prostředí.

V první části této diplomové práce je vysvětlen pojem eurozóny spolu s její historií a členskými státy. Na tuto část navazuje popis realizace evropské měnové oblasti spolu s výhodami a nevýhodami, které jsou spojeny s přijetím eura. Další kapitola ukazuje, že eurozóna ne vždy funguje tak jak má. Na ní navazuje kapitola, která obsahuje popis plnění konvergenčních kritérií Českou republikou. Poslední část práce je věnována dopadům na podnikatelské prostředí.

Jak již bylo zmíněno, jedním z dílčích cílů je zhodnocení možných dopadů na podnikatelské prostředí. Tato část byla pojata formou dotazníkového šetření. Jak z dotazníku vyplynulo, většina dotázaných podniků přípravy na společnou měnu neprovádí. Vzhledem k faktu, že Česká republika má pouze dočasnou výjimku pro zavedení eura, přípravy tuzemských společností na euro jsou dle autora na místě. Podniky by s přípravami na přijetí již měly začít, aby jednorázové náklady spojené s eurem rozložily do delšího časového horizontu. Především by se tak měly zachovat mikropodniky a malé podniky, pro které by náklady mohly být velkým zásahem do rozpočtu. Do této kategorie příprav by byl zařazen např. software, kdy firmy průběžně

inovují své informační systémy. Pokud by došlo k situaci, kdy by firma investovala, nepředpokládá se, že by ho během krátké doby změnila. Proto již nyní by firmy mohly vybírat s ohlednutím na budoucí příchod eura.

Samotný přechod na společnou měnu by společností zjednodušil nákup eur již před jeho zavedením. Velké množství podniků drží na svých účtech nemalé finanční částky. Tyto peníze, které nevyužívá, by podniky mohly směnit na eura a v době zavedení je bez problému využívat, jelikož v duálním období jsou podniky povinny přijímat české koruny, ale vracet pouze eura.

Pokud by se společnosti nakonec pro přípravy nerozhodly, existuje zde ještě pomoc ze strany státu v podobě startovacích balíčků, které budou k dispozici těsně před zavedením oficiální měny. Podniky se díky nim budou moci seznámit s měnou a zároveň jim poslouží k předzásobení.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nadpoloviční většina by euro přivítala. Významným důvodem pro podniky jsou především eliminace kurzového rizika a snížení transakčních nákladů.

Je tudíž otázkou, zda čeští politici přání podniků vyslyší a budou se snažit o co nejrychlejší splnění konvergenčních kritérií, či se naopak nechají ovlivnit odpůrci eura.

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tab. č. 1:	Rozpis sankcí dle Paktu stability a růstu	37
Tab. č. 2:	Harmonizovaný index spotřebitelských cen v procentech	50
Tab. č. 3:	Saldo sektoru vládních institucí v % HDP.....	52
Tab. č. 4:	Dluh sektoru vládních institucí v % HDP.....	53
Tab. č. 5:	Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů, v procentech.....	54
Tab. č. 6:	Rozdíly mezi jednotlivými scénáři	66

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obr. č. 1:	Poptávkový asymetrický šok v modelu AS-AD	15
Obr. č. 2:	Působení automatických vyrovnávacích procesů v modelu AS-AD	16
Obr. č. 3:	Efekt devalvace francouzské měny a revalvace měny německé	16
Obr. č. 4:	Členské státy eurozóny	20
Obr. č. 5:	Členské státy ESM.....	44
Obr. č. 6:	Veřejný dluh na HDP.....	47
Obr. č. 7:	Madridský scénář zavedení eura.....	64
Obr. č. 8:	Jednorázové zavedení eura	64
Obr. č. 9:	Zavedení eura metodou Phasing-Out.....	65

SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

Graf č. 1	Rozpočtové deficity a veřejné dluhy 1998	12
Graf č. 2	Průměrná míra inflace v ČR v roce 2016 v procentech.....	50
Graf č. 3	Dlouhodobé úrokové sazby v roce 2016, v procentech.....	53
Graf č. 4	Nominální měnový kurz CZK/EUR	55
Graf č. 5	Stupeň ekonomické konvergence vybraných států k eurozóně za rok 2016 ...	57
Graf č. 6	Růst reálného HDP v České republice a eurozóně v procentech.....	57
Graf č. 7	Podíl vývozu do eurozóny a podíl dovozu do eurozóny v první polovině roku 2017 v procentech.....	59
Graf č. 8	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v procentech.....	61
Graf č. 9	Jak velký byl obrat ve Vaší společnosti v roce 2017?	72
Graf č. 10	Obchoduje Vaše společnost se zeměmi eurozóny?	73

Graf č. 11 Používá Vaše společnost eura?	73
Graf č. 12 Způsoby obchodování s eury?	74
Graf č. 13 Jste pro vstup ČR do eurozóny?	75
Graf č. 14 Důvody vstupu ČR do eurozóny.....	76
Graf č. 15 Důvody proti vstupu ČR do eurozóny	77
Graf č. 16 Příprava na přijetí eura.....	78
Graf č. 17 Zajištění proti kurzovému riziku	79
Graf č. 18 Využití forwardů.....	80

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CZK	koruna česká
ČNB	Česká národní banka
DPH	daň z přidané hodnoty
ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	Rada Evropské unie
EDP	proces řešení nadměrného schodku
EET	elektronická evidence tržeb
ES	Evropské společenství
ESM	Evropský stabilizační mechanismus
EU	Evropská unie
EUR	euro
GRD	řecká drachma
HDP	hrubý domácí produkt
HICP	harmonizovaný index spotřebitelských cen
HMU	Hospodářská a měnová unie
MMF	Mezinárodní měnový fond
NKS	národní koordinační skupiny
USD	americký dolar

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní publikace

ADLER, M. a B. DUMAS. *Exposure to Currency Risk: Definition and Measurement*. In: *Financial Management*, summer 1984, p. 41-50.

BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-075-1.

DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-86729-91-6.

DĚDEK, Oldřich. *Rizika a výzvy měnové strategie k převzetí eura*. Praha: IES FSV UK, 2006. ISSN: 0032-3233.

HAAN, Jakob de a Helge BERGER. *The European Central Bank at Ten*. Berlin Heidelberg: Springer-Verlag, 2014. ISBN 978-36-424-2746-6.

HELÍSEK, Mojmír, a kol. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. 1. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3.

JANÍČEK, Ladislav, Miloš DRDLA a Karel RAIS. *Evropská unie – instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Brno: Computer Press, 2002. ISBN 80-7226-819-8.

KOHOUT, Pavel. *Dramata a frašky ekonomie: Kohout se ptá Kohouta*. Příbram: Pistorius, 2011. ISBN 978-80-87053-65-2.

KUNEŠOVÁ, Hana, Eva CIHELKOVÁ a kol. *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-455-4.

LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.

LACINA, Lubor. *Makroekonomie otevřené ekonomiky*. Brno: MZLU, 2001, ISBN: 80-7157-488-0.

POTŮČEK, Martin. *Cesty z krize*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. ISBN 978-80-7419-057-5.

RAYMOND, Robert. *Sjednocení měny v Evropě*. Praha: HZ., 1995. ISBN 80-901918-2-7.

SAMUELSON, A. Paul a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Praha: NS Svoboda, 2010. ISBN 978-80-205-0590-3.

TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 978-80-7179-940-5.

ŽÁK, Milan a kol. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-172-3.

Elektronické zdroje

BusinessInfo.cz. *Nevýhody a možná rizika z přijetí eura* [online]. 2018 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nevyhody-a-mozna-rizika-z-prijeti-eura-3271.html>

BusinessInfo.cz. *Scénáře přijetí eura* [online]. 2018 [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/scenare-prijeti-eura-3265.html>

ČNB. *CNB.cz* [online]. 2011 [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20111017_senat.pdf

ČNB. *Euro-Obecné dotazy veřejnosti* [online]. 2018 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/euro_obecne_dotazy.html

ČSOB. *Zajištění proti kurzovému riziku* [online]. 2018 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/podnikatele-firmy-a-instituce/produkty/osetreni-trznich-rizik/zajisteni-proti-kurzovemu-riziku>

Euractiv.cz. *ECB volá po zpřísnění pravidel pro zadlužené země* [online]. 2016 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/ekonomika-a-euro/ecb-vola-po-zprisneni-pravidel-pro-zadluzene-zeme-008505/>

Euroskop.cz. *Evropská centrální banka* [online]. 2018a [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka/>

Euroskop.cz. *Hospodářská a měnová unie* [online]. 2018b [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/674/sekce/menova-politika/>

Euroskop.cz. *Základní informace o eurozóně* [online]. 2018c [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/318/sekce/zakladni-informace-o-eurozone/>

Evropská centrální banka (ECB). *Hospodářská a měnová unie (HMU)* [online]. 2018a [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>

Evropská centrální banka (ECB). *Konvergenční kritéria se vztahují na* [online]. 2018b [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>

Evropská unie. *Euro*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/money/euro_cs#euro

Infirmy.cz. *Stroje, strojírenství a kovovýroba* [online]. 2018 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://infirmy.cz/stroje-strojirenstvi-a-kovovyroba>

KB. *SEPA platby a SEPA inkasá* [online]. 2018 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.koba.sk/sk/produkty/ucty-a-platby/sepa-platby.shtml>

Kurzy.cz. *Kurz Eura, Euro EUR, aktuální kurzy koruny a měn* [online]. 2018a [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/nejlepsi-kurzy/EUR-euro/>

Kurzy.cz. *EUR průměrné kurzy 2015, historie kurzů měn* [online]. 2018b [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2015/>

Ministerstvo financí. *Časté otázky* [online]. 2013a [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/cs/caste-otazky#CO3_1

Ministerstvo financí. *Eurozóna* [online]. 2013b [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona>

Ministerstvo financí. *Scénář přijetí eura* [online]. 2013c [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/scenar-prijeti-eura>

Ministerstvo financí. *Výhody a rizika eura* [online]. 2013d [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura>

Ministerstvo financí. *Ostatní dokumenty* [online]. 2014 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/ostatni-dokumenty>

Ministerstvo financí. *Procedura přijetí eura* [online]. 2014 [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/procedura-prijeti-eura>

Ministerstvo financí. *Stažení korunového oběživa* [online]. 2014 [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/stazeni-korunoveho-obeziva>

Ministerstvo financí. *Členské státy eurozóny* [online]. 2015a [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony>

Ministerstvo financí. *Záchranné mechanismy* [online]. 2015b [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/zachranne-mechanismy>

Ministerstvo financí ČR. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou – 2017* [online]. 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2017/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskeh-konve-30457>

OČKO, Petr. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *EURO: Slovincům se „Velký třesk“ podařil* [online]. 2007 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://ekonom.ihned.cz/c1-20175270-slovinsky-tresk>

Patria.cz. *Výměna řeckého dluhu byla úspěšná: Účast podepsalo 85,8 % věřitelů a vláda ji CAC navýší na 95,7 %. A co ODS?* [online]. 2012 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/2024200/vymena-reckeho-dluhubyla-uspesna-ucast-podepsalo-858-veritelu-a-vlada-ji-cac-navysi-na-957-a-co-cds.html>

Peníze.cz. *Forwardy* [online]. 2018 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/15935-forwardy>

ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. DENÍK REFERENDUM. *Kritický pohled na Pakt euro plus* [online]. 2018 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/10845-kriticky-pohled-na-pakt-euro-plus-i>

Vláda ČR. *Vláda schválila připojení ČR k fiskálnímu paktu a jmenovala vládního zmocněnce pro IT* [online]. 2018 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-pripojeni-cr-k-fiskalnimu-paktu-a-jmenovala-vladniho-zmocnence-pro-it-163381/tmplid-47/>

Zlaté-mince.cz. *MINCE 1 €* [online]. 2018 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://www.zlate-mince.cz/1_Euro_Sk.htm

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Dotazníkové šetření

Příloha A: Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření na téma Eurozóna

Toto dotazníkové šetření slouží jako průzkum zapojení a připravenosti tuzemských podniků na vstup ČR do eurozóny. Tento průzkum je anonymní a bude použit jako součást diplomové práce.

1. Jak velký byl obrat ve Vaší společnosti v roce 2017? *

- do 2 mil EUR (mikropodnik)
- 2-10 mil EUR (malý podnik)
- 10-50 mil. EUR (střední podnik)
- nad 50 mil. EUR (velký podnik)

2. Obchoduje Vaše společnost se zeměmi eurozóny? *

- Ano
- Ne

3. Používá Vaše společnost eura? *

- Ano
- Ne

3a) Pokud ANO, jak?

- Při obchodování se zahraničními subjekty
- Při obchodování s tuzemskými subjekty
- Obě varianty

4. Jste pro vstup ČR do eurozóny? *

- Ano
- Ne

4a) Pokud ANO, proč? (max 3 odpovědi)

- Eliminace kurzového rizika
- Snížení transakčních nákladů
- Snížení úrokových sazeb
- Snadné srovnání cen
- Celková stabilita ekonomiky
- Jiné:

4b) Pokud NE, proč? (max 3 odpovědi)

- Obavy ze zvýšení inflace
- Náklady na výměnu SW
- Náklady na přecenění
- Nárůst konkurence
- Jiné:

5. Začali jste již s přípravou na přijetí eura? *

- Ano
- Ne

5a) Pokud ANO, jak?

6. Zajišťuje se Vaše společnost proti kurzovému riziku? *

- Ano
- Ne

6a) Pokud ANO, jak se zajišťujete?

7. Z jaké části využívá Vaše společnost forwardy?

Z kolika procent využíváte forwardy, jako způsob zajištění proti kurzovému riziku?

- do 10 %
- 11-20 %
- 21-30 %
- 31-40 %
- 41-50 %
- 51-60 %
- 61-70 %
- 71-80 %
- 81-90 %
- 91-100%

Abstrakt

CHARVÁTOVÁ, Jana. *Eurozóna pro a proti*. Diplomová práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU, 92 s., 2018.

Klíčová slova: Eurozóna, euro, konvergenční kritéria, krize, podniky

Tématem předložené diplomové práce je Eurozóna, její klady a zápory. Hlavním cílem této práce je shrnout důvody pro a proti zavedení společné měny. Úvod práce tvoří vymezení pojmu eurozóna spolu s její historií a členskými státy. Na to navazuje objasnění konvergenčních kritérií spolu s výhodami a nevýhodami plynoucích ze vstupu do eurozóny. Navazující část je věnována krizi eurozóny a popisu krize v Řecku. Další kapitola s názvem „Česká republika a euro“ objasňuje vývoj konvergenčních kritérií spolu se sladěností a Národním plánem pro zavedení eura. Poslední část je věnována dotazníkovému šetření, které bylo provedeno na vzorku podniků v ČR a jeho cílem bylo zjištění zapojení a připravenosti podniků na euro. Na základě získaných dat a poznatků je sepsán závěr obsahující jednotlivé výstupy.

Abstract

CHARVÁTOVÁ, Jana. *Eurozone pros and cons*. Diploma thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia, 92 pages, 2018.

Key words: Eurozone, euro, convergence criteria, crisis, businesses.

Topics of this thesis are in general pros and cons of the Eurozone. Main objective is to summarize reasons for and against the introduction of common currency. Preliminary of thesis speaks about the definition of Eurozone concept, its history and about member states. This is followed by the clarification of convergence criteria together with the advantages and disadvantages of entering to the Eurozone. Following section deals with crisis of the Eurozone and describes the crisis in Greece. Next chapter, titled "The Czech Republic and the Euro currency", explains the development of convergence criteria along with alignment and the National plan to the introduction of Euro currency. Last part is devoted to the questionnaire survey, which was carried out on a sample of companies in the Czech Republic and its aim to establish the involvement and readiness of companies to the introduction of Euro currency. On the basis of information and gained knowledge, a conclusion is drawn containing the individual outputs.